

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELVE:
Hozzunk mezel gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10
Negyed évre	5

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körút 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz címzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Az e lapokban foglalt czikkekkért minden utányomási jog
fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —ix	139
Számtartási fordeségok. — Fehér Zoltán	140
A buza tulajdonságai a fejlődés folyamata alatt. — Madarász Dezso	141
Lombfolyások. — Fehér Zoltán	142
Gyümölcsfák és bokrok téli elvormelése	143
Hasítékba oltás előnye	143
A különböző foszforstrágyák hatásáról. — Herke Sándor	143
A magyar fodormenta érték meghatározásáról. Dr. Irk Károly	144
Könyvismertetés	145
Kérdések és feleletek	145
Kérdések: Rossz lucerna javítása. R. J. — Márczius végén lehet-e már kaszálni a legelőt? Egy kezdő gazdálkodó. — Tengeriültetőgép. M. R. — Lencseter- melés nagyban. Sch. Á.	
Feleletek: Traktor beszerzése. S. I. G. — Szücs János. Czukorrépa sor- és növénytavolsága. F. Z. — Uj krumpli februárban. Balogh Bálint. — Mily gyümölcsfa tenyészik vörörságyagon? Balogh Bálint	
Hírek	146
Aprók	147

SZEMLE.

(Az időjárás változékonysága. — Az Unió buza-
kivitele. — Az angol bankráta leszállítása. —
Osztrák merénylet az agrárvámok ellen. — A brüsszeli
czukorkonvenzió. — A mezőgazdasági gépek ár-
emelése. — Finomságok a petróleumfinomítók köré-
ben. — A porosz állatszámítás 1911 december
1-én — Az árpa és tengeri bevitel Németországba.
— A nemzetközi állatpiac. — Az argentinai hus
kérdése mint redivivus. — A román hus behozatala.
— Az országos kukoriczakiállítás Budapesten 1913-ban
— Az agrár bank új műtrágya gyára.)

A nagy olvadás után reggeli ködök és ugyan-
csak szép majdnem tavaszias napok köszön-
töttek be. Persze a tőzsdén már a tavasz remé-
nyében némi üzlettelenség is állott be és meg-
kezdődtek a spekuláció realizálásai. Persze ott
sem utófagyokkal nem számolnak és havazási-
és fagyhíreknek alig adnak hitelt, viszont egy-
egy felhőske a nyáron, melyet a Gellérthegy
felett észlelnek már áremelkedést vagy esést
jelent. A föld fagyos és nyirkos lévén, a munká-
latok a tavasziak alá még nem kezdődhettek
meg.

Az angol bank, mint Londonból jelentik a
napokban 4 százalékról 3 $\frac{1}{2}$ százalékra mér-
sékelt a kamatlábat. Ezt az intézkedést már a
mult héten várták pénzügyi körökben és hogy
akkor nem következett el, annak oka az volt,
hogy a nyílt piaczon drágult a pénz és az angol
bank iránt nagy igényt támasztott India, meg
Egyiptom. Azóta nagyot változott a dolog. Az

angol banknak sikerült aranyat szerezni, a nyílt
piacon pedig olesőbbodott a pénz, a mennyi-
ben a magánkamatláb f. hó 14-én 3 $\frac{5}{16}$ százalékra
csökkent. A pénzviszonyok javulását különben
az angol konzol drágulása is mutatja, mely $\frac{7}{16}$
százalékkal javult. Az angol banknak meg-
változtatott 4 százalékos kamatlába mult évi
szeptember 21-ike óta, tehát csaknem öt
hónapig volt érvényben. Pénzügyi körökben
nem tartják valószínűnek, hogy a német birod-
almi bank hamarosan kövesse az angol példát,
Berlinben a magánkamatláb 3 $\frac{5}{8}$ százaléka, tehát
körülbelül másfél százalékkal olesőbb a rátánál.
Nagy pénzsűke van Berlinnek, a mi összefügg
a befizetéssel az új kölesönre február 10-én.
Általában a pénzpiac helyzete nem a leg-
kedvezőbb. Nálunk még rosszabb a helyzet,
mert a szükség nagy. Az első wieni váltó még
mindig 4 $\frac{1}{2}$ százaléka. A külföldi váltók árfolyama
sem kedvező és valamennyi párin felül van.
A londoni ráta mérséklésének azonban hihető-
leg meglesz az a jó hatása, hogy Berlinben is,
nálunk is kedvezőbbre fordul a helyzet és akkor
leszállítja a rátát a birodalmi bank és az osztrák-
magyar is.

Még a nyár folyamán felszólaltunk állatte-
nyésztésünk megmentése vagy fejlesztése szem-
pontjából, hogy imminens érdek volna a takar-
mány kiviteli tilalmat elrendelni. Persze ezt
ellenezte a nagy politika. Mult szombaton való-
ságos merényletszámba ment, a mit közös há-
zastársunk az osztrák kívánt. Rémhirt terjesz-
tettek a wieni tőzsdén, melyből azonban az
imperativ jelleg kiért. Ennek a rémhírnek
neve inkább: szélhámosság. A beviteli számok
mérséklése vagy felfüggesztése rövid időre volt
a jelszó, mely „hir beavatott helyről jött volna.”
Ez a hir a vámok leszállításával függ össze.
Persze jó volt a hazai termelő arra, hogy töle
az osztrák és németországi inséges állapotokat
szanalja saját kárára, mert takarmánya szépen
kivándorolt. Megismételjük az ő kárára és a ke-
reskedelemnek busás hasznára. Hogy egy szerény
képet bemutassunk, ott a korpa, mely gyönyör-
űen kivándorolt a 10 koronás áron s most 15 $\frac{5}{8}$ -
ért sem tudnak gazdáink korpát kapni. Az osz-
trák agrárvámok áttörési jóakarataknak e for-
máját a gazdaközönség a leghatározottabban
visszautasítja. Abból mi sem lesz.

Az Északamerikai Egyesült Államok buza-
kivitele az utolsó esztendőben, szemben az
elmult évtizedek kivitelével, lassankint apadó
Dr. Schultze Ernő „Az északamerikai gazdasági
életéről” című munkájában találó vonásokkal
megállapítja és kimutatja, hogy már rövid időn
belül Kanada fogja elfoglalni az Északamerikai
Unió helyét a buzatermelésben, mert bár az

utóbbinak 47.557 millió acre buzaterületével
szemben Kanadának ez idő szerint csupán
6.610 millió acre a buzaterülete, nem lehet szá-
mitáson kívül hagyni, hogy ez az utóbbi jobb
buzafajtákat termel. A buzatermelés a legköze-
lebbi években minden valószínűség szerint ott
erősen emelkedni fog, mert nyugoti Kanadának
óriási a prairie-területe, a mely sokszorosan
meghaladja például a német birodalom terü-
letét. Már egy részében buzát termelnek és a
bevetett területek mennyisége évről-évre gyara-
podik. Argentina az utolsó években szintén
fokozottan kultiválja a buzatermelést, ezzel
szemben azonban az Uniónak a buzafölöslege,
a melyet eddig az európai és a világpiacon
szállíthatott mindinkább csökken, mert a népesség
gyarapodásának arányában mindjobban emel-
kedik a belfogyasztás és így termelésének meg-
szokott $\frac{1}{6}$ kivitelének sem tudott megfelelni.
Egy vetélytárral kevesebb lesz a világ piacon
de kettővel, inkább csak egygyel megszaporodik
a konkurens.

Sokat ér a finom szimat. Jóval még a brüss-
zeli czukorkonferencia ülésének megnyíltá
előtt elmondottuk, hogy Oroszország követel-
éséből, akkor 300.000 t. volt, engedni fog. A kö-
vetelés Anglia unszolására 500.000 t.-ra emelte-
tt. Mi már az első követelésekor megmondottuk,
hogy annak felében fog a kiegyezés megtörténni
a nélkül, hogy a konvenzió felbomlana. A harc
hevében Németország keményen megállotta he-
lyét és vagy 2 heti tanácskozás után tényleg
150.000 t.-ban egyeztek meg, Oroszországnak
hozzáadták azon 25.000 t.-át, melylyel kiviteli
kontingensét évről-évre emelheti. Így nem esett
eserbe egy czukorrépa termelő államnak pres-
tige-én sem és 1913-tól 5 évre újra megköt-
tik a konvenzió. Kihatása azonban az lesz,
hogy a czukorgyárak alapítása körül észlelhető
tulspekulációk szűkebb mederbe szoríttatnak s
ezzel a gyárak kitűnő piaci konjunkturának
közepette a gazdák nem követelhetnek magas
árakat a czukorrépaért. Az régi történet és
mindig új marad, hogy a gazdák szoríttatnak
meg, bármit akarjon is: konvenzió, tröszt vagy
kartell.

A mezőgazdasági gépek áremelése előtt ál-
lunk. Az osztrák és magyar mezőgazdasági
gyárak kebelében tárgyalások folynak, a melyek
oda irányulnak, hogy a mezőgazdasági gépekre
nézve áregyezményt létesítsenek. Előrelátható-
lag lényegesen fogják emelni a gépek árát, a
melyet nyers anyagok és munkabérek drágulá-
sával és a vasúti tarifák emelésével indokolnak.
Szegény mezőgazdaság! Egy hét lefolyása alatt
nem kevesebb, mint öt merénylet készül ellene,
melyet a nagytőke, az ipar és kereskedelem üz.

MAGYAR

Gazdasági és kerti

MEZŐGAZDÁK

MAGYAR

SZÖVETKEZETE

legjobb beszerzési forrása.

Hát a mezőgazdaság munkabérei és anyagai nem emelkedtek? Ezt senki sem kérde, de ha a mezőgazdasági termelvények és termékek megdrágulnak, akkor „Zetter és Mordio“-t kiabál nemcsak a fogyasztó, a ki voltaképpen ismét csak a közvetítő, a kinek a mezőgazdasághoz semmi köze sincsen, nyeresége és áremelése alatt szenved. Jelszavá lett: „le az agráriussal, az ezerholdasokkal“, hogy az ipar és kereskedelem mindig éhes molochjának és igazgatóinak és minorum gentium-jainak busás jövedelmeket champagne-ádokat és vagyonokat lehessen juttatni. Ez is egyik háttere a heti merényleteknek. Szegény gazda fuss vagy fizess, mintha a gazdatársadalom akárcsak valami löversenyfogadó volna.

Gyönyörű jelenség a mi a petroleum körül történik. A kartell meghosszabbítása nem sikerült. Összeültek az osztrák és magyar finomítók igazgatói és a petroleum árak felemelése tárgyában tanácskoztak a Semmeringen. Az osztrák kormány a petroleum árak felemelése esetében a petroleum vasutszállítási tarifáinak tetemes emelésével felel. Erre az osztrák finomítók követelték, hogy a magyarok emeljék a petroleum árát, a mit különben ugys megtesznek, de a nyereségen osztozkodjanak mindketten. A magyar igazgatók erre kaphatók nem voltak, a „selber essen macht fett“ elvénél fogva. A helyzet az, hogy az osztrák kormány a petroleum finomítók kapzsisága ellen küzd, míg nálunk mi sem lesz téve a fogyasztó kiuzsorázása ellen. Egy újabb merénylet, a mit a magyar petroleumgyárosok üznek és intéznek a magyar gazdaközönség ellen, azon gazdaközönség ellen, melyről lépten nyomon azt állítják, hogy nem is fogyasztó, mert a maga terményeit fogyasztja. Ugy? Hát a ruházattól kezdve (a talpbőr kartell a legujabb találmány) egész a világitásig és viceversa nem fogyasztó-e a gazda? Persze, hogy az, de mit sem tud tenni a trösztök és kartellek rablásai ellen. Most már az osztrák példa szerint erkölcsi kötelessége volna kereskedelmi kormányának a MÁV. vasuti tarifák emelésének repressiójával a petroleumfinomítók ellen fellépni.

A királyi porosz országos gazdasági kollégium a következő állatszámlelési adatokat kapta a porosz földmivelésügyi minisztertől: A lovak szaporodása 42.834, a szarvasmarháké 76.796, a sertéseké 731.118 drbbal multa felül az 1910. évit és csak a juhoknál tapasztalható némi visszaesés. A sertések szaporodása szembeötlő, pedig 134.800 drbbal több öletett le mint 1910-ben. Megjegyzendő, hogy ezenkívül még 1115 süldőt exportáltak Ausztriába és Oroszországba, 2718 drb sertés Ausztria-Magyarországba és 43.534 drb. Svájcba ment és ezzel szemben a kivitelt hus és husermékben 267.920 q volt. 29.980 millió márká értékben. Az árpabevitel 1911-ben 34.779.796 q 444.6 millió és a tengeri 7.433.728 q 85.6 millió márká értékben volt. Gondolkodjanak a mi intéző köreink is ezen épületes számok felett.

A porosz mezőgazdasági kamarák központja szerint Németország marhapiacszain a múlt hó folyamán nem jegyeztek magasabb árakat; Berlinben Hamburgban és még más hét piacon az árak estek, míg a többi piacon változatlanok maradtak. Londonban, Brüsszelben és Chicagóban, Wienben, Párisban, Koppenhága- és Rotterdamban az árak emelkedtek, míg Budapesten változatlanok maradtak. A juhpiacszon Münchenben emelkedtek, Berlinben, Kölnben és Drezdában pedig estek az árak; Hamburgban a juhárak

változatlanok maradtak. A londoni és rotterdami piacszon emelkedtek, a párisin estek, míg a wieni piacon változatlanok voltak a juhárak. A sertéspiacszon Németországban meglehetősen lanyhák voltak. Csak három helyen jegyeztek magasabb árakat, a többi piacon majdnem mindenhol estek az árak. Rotterdamban, Wienben és Manchesterben a sertésárak változatlanok maradtak, míg Páris, Koppenhága és Chicagóban némileg estek, s csak a brüsszeli piacszon mutat kis áremelkedést.

A bécsi község tanács körében hirtelen jár, hogy ez év május hónapjában a piacon jelentékenyen meg fog drágulni az élőállat, a minek következménye természetesen a hus drágulása lesz a mézarszékekben. A wieni polgármester ez ügyről jelentést kért a tanácstól. A tanács jelentése, abban csucsodik ki, hogy a polgármester kérje ismét a kormánytól az argentinai hus behozatalát. Valahányszor valami politikai kérdés vár elintézésre akkor a wieni városi tanács mindig szeretne a zavarosban halászni, holott épen most a magyar és az osztrák földmivelésügyi minisztérium között új megegyezés jött létre. E szerint mostantól fogva oly szarvasmarha is hozható a bécsi szabad piacszra, a mely még nem állotta ki a száj- és körömfájást, de azzal a megszorítással, hogy az a szarvasmarha, mely olyan veszmentes községből kerül, a melynek szomszédos községeiben pusztit a vész, a szabadpiacszról csakis a bécsi vágóhidra szállítható. Ellenben az a szarvasmarha, a mely olyan veszmentes vidékről jön, a melynek szomszédos községei szintén veszmentesek, habár a vész két hétnél rövidebb idő előtt szünt is meg, a bécsi szabad-piacszról vidéki közbvágóhidra is szállítható.

A leölt román huskivitel igen fényesen indult meg ez év kezdetével. Érdekesnek ugyan nem érdekes, mert mindig úgy szokott lenni, hogy a primább marha, sertés és juh áru Wienbe irányítatik és csak a gyengébb minőségű Budapestre és a vidéki magyar városokba, főleg Temesvárra. Eleddig 280 waggon küldetett be a határon. A sertés, juh és borjúhus leginkább Budapestben talált vevőre, de a sertés hus küldését beszüntették, mert a romániai piacszon jobb áron kell el.

A szalámigyárosok erősen tagadták, hogy köztük kartell áll fenn. Kereskedelmi körökben az a határozott hír van elterjedve, hogy a szalámikartell megszűnik, minek folytán az árak is kétségtelenül csökkenni fognak. Most a hazai sertésre és a szerbiaira fognak erősebben támaszkodni.

Nagy várakozással tekintenek gazdáink az Országos Magyar Gazdasági Egyesület nagy szabású országos kukoriczakiállítására elé 1913. év tavaszára Budapesten. A kiállítás rendezése biztosítva van, mert a földmivelésügyi kormány jelentős anyagi támogatás megadását helyezi kilátásba. A Kerpely Kálmán elnöklésével kiküldött rendezőbizottság folyó hó 20-án tartja első ülését a Köztelken a kiállítás összes módoszatainak megállapítása végett. A rendezőbizottság előadója Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár lesz. Előreláthatólag az egész gazdatársadalom termelt anyagát ott fogjuk látni a kiállításon, a természet részletes kimutatásaival egyetemben.

Az Agrárbank Komárom közelében műtrágyagyár építését határozta el és hogy az új gyár kartellen kívül fog dolgozni. Értesülésünk szerint az összes előmunkálatok készek és most folynak a tárgyalások a kiszemelt vezetőkkel és

főbb tisztviselőkkel. Remélhetőleg a műtrágya az egészséges konkurrenzia révén megolcsóbodik.

—ix.

Számtartási ferdeségek.

Irta: Fehér Zoltán.

A gazdasági számvitel hazánkban még mindig csecsemő korát éli s ha az egyes üzemágak haladását tapasztalhatjuk is Magyarországon keresztül-kasul utazgatva, a könyvvezetést még mindig abban az állapotban találjuk, a melyben boldogult apáink idejében volt. Ezen szabály alól csakis azon nagybirtokok s uradalmak képeznek tiszteleltre méltó kivételt, melyekben gazdasági ipar is lévén, a kettős könyvvitelt gyakorolják s az üzleti könyvek vezetésére külön tisztviselőt alkalmaznak. Magán nagybirtokon a hol valamikor volt is rendszeresítve dupla könyvvitel, ma már felhagytak vele, talán a tisztikar kényelemszeretete, talán az uraság kívánsága, vagy egyéb okok miatt, mert pl. sok nagyurak nem tetszett, midőn a vadászat terhére annyi költséget számított ki a számvevő, hogy egy nyul 10 egy fácán 20 koronába került végeredményben, ily kellemtelen számokat sokan nem szeretnek hallani s inkább megmaradnak a régi divatu egyszerű számvitel mellett, mely voltaképpen csak a pénz-és anyagnaplók s kimutatások összeállításából van alkotva. De még ily egyszerű feljegyzések segítségével is ki lehet alkalom adtán sütni azt, mire kíváncsiak vagyunk, mert a számadatok alapján — egybevetve ezeket a helyi körülményekkel — ki tudjuk számítani, melyik üzemág mily hasznot nyújtott a lefolyt gazdasági évben. Ha e haszon csekély vagy esetleg semmi, avagy még veszteség is mutatkozik, akkor indokoltnak mondható ezen üzemág beszüntetése s inkább azon ágazatokat fejlesszük, melyekből több tisztajövedelem jut zsebünkbe.

Hanem azért nem szabad ám elhamarkodni a dolgot s azonnal pálcát törni s a megszüntetést kimondani egyik vagy másik gazdasági üzemág felett. Figyelemmel kell kísérni még egy évig annak minden legkisebb részletét s ha valahol baj van, ha valamiben eddig hibát követtünk el, azt helyrehozni igyekezzünk s az észszerű takarékos elvét se hagyjuk figyelmen kívül. Ha azután még a legéberebb gondosság dacára a 2-ik esztendőben is veszteséggel zárul az illető üzemág számlája, akkor már igazán nincs más lehetőség a deficittől, mint felhagyni vele.

Mielőtt ezt megtennők, a számadást hajsza-hasogató gonddal vizsgáljuk át s különösen ügyeljünk arra, hogy a számadatok közé *hasból* vett mennyiségek ne kerültek legyen, mert ilyes-mik az egész kimutatás hitelességét megsemmisítik. Arra is tekintettel legyünk, vajjon nem eszszott a számok közé oly adat, melyet csak az illető ágazattal szemben fennálló ellenszenv sugalmazott s a tényeknek s a valóságnak megfelelő kiadási tételeken kívül nem csempésztek-e be oly költségeket is, melyek voltaképpen nem egészen, hanem csak némi kis részben terhelik a szóbanforgó ágazatot?

Egy példa jobban megfogja világítani állításaim helyességét s azt, hogy valóban van gazdaságban nem egy üzemág, mely nem jövedelmez, de vagy mint szükséges rossz fenntartatik, vagy azért nem töröltetik ki annak nyoma is, mert a tulajdonos kedvtelése kívánja annak fenntartását, avagy hiúsága óhajtja további megmaradását, hogy baráti körökben eldicsekedhessék vele, miszerint neki is van ilyen vagy olyan üzeme gazdaságában.

Tudjuk a 80-as évek közepétől leszállott a gyapju ára s mindjárt készen volt egy egész csa-

KÖSZEGI KÁROLY-FÉLE SZABADALMAZOTT MÓTOROS TALAJMÜVELŐGÉPEK RÉSZV.-TÁRS. BAJA

KÖZPONTI IRODA: BUDAPEST, IV. KERÜLET, FERENCZ JÓZSEF-RAKPART 27. SZÁM.

A Kőszegi-féle szab. motoros talajművelőgép bebizonyított előnyei:

1. A legideálisabb földmunka, a minőt eddig csak a kertész tudott előállítani. — 2. Egyetlen munkával vetés alá ideálisan kész a talaj. — 3. Ideális trágya alászántás; feleannyi trágyával ugyanoly eredmény, mint az eddigi teljes trágyával. — 4. 30%-kal olcsóbb és 100%-kal jobb talajmunka, mint bármely ekével. — 5. Nem kell se henger, se borona, se rögtörő. — 6. 30% vetőmagmegtakarítás, mert minden elvetett ép mag kikel utána. — 7. Legalább 30-50%-kal nagyobb terméshozam (voltak 1910-ben 100% terméshozamok is). — 8. Örlésre, cséplésre, fuvarozásra, utak lehengerezésére kitűnően alkalmas.

Az egyedüli racionálisan dolgozó és munkájában felülmulhatatlan talajművelőgép.

Referenciák: Gróf Széchenyi Emil Vajsza, gróf Hunyady József Kóthely, gróf Wenkheim Frigyes Pusztá-Szóllós, gróf Karácsonyi Jenő Bánlak, báró Bánffy Ferencz Karácsonfalva, Máár Zoltán Alattyán, Rakovszky Antal Kocsóc, Epstein Sándor Jászkarajenő, Szintay Kálmán Erendréd, Machmer János Pusztá-Rastovác, Razgha Ernő Honkiskér, Pannohalmi Főapátság Kismegyer, Buttykay László Mikola, Kohner Alfréd Munkács, báró Sennyey Béla Bély, gróf Degenfeld József Szinna, dr. Mesterházy Ernő Nagygeresd, dr. Goszthony Mihály Bárdibükk, gróf Pejacevich Tivadar Nasice, Magy. kir. állami ménesbirtok Bábolna, Gazdasági akadémia Debreczen, gróf Serényi Béla Putnok stb.

Szabadalmazva az összes államokban. — Német- és Oroszország részére gyártási engedélyt adva: **Heinrich Lanz cégnek, Mannheim.**

pat gazda azzal, hogy már nem fizeti ki magát a juhászat, azt el kell törölni a föld színéről s nyakra főre eladták juhaikat és ezzel a sürgős árubabocsajtással természetesen alaposan lenyomták a juh árakat is, a mivel csak növelték veszteségeiket. Holott ha a rohamos nagy kínálat helyett csak a keresletnek jobban megfelelő részbeni eladásokat rendeznek vala, a veszett fejsze nyelén kívül még egyébre is szert tehetek volna. Ha oly óriási ellenszenv nem uralkodik abban az időben a jámbor juhok iránt, melyet fájdalom az akkori szaksajtó is csak fejleszteni iparkodott, akkor most egészen másként állanánk juhtenyésztésünkkel és a huskérdes megoldása is könnyebb munka volna. Sokaknak abban az időben nem kellett volna az egész nyáját egyszerre eladni, hanem csak jól alaposan megvizsgálni s kiselejtezni erősen belőle minden egyedét, mely a tőkék mértékének nem felelt meg. Ha ily módon jártak volna el, akkor sok nagy juhnyájából kisebb lett volna, de a jövedelmezőség elleni panaszok is elnémultak volna. Tüzetesebb vizsgálat folytán talán a hizlalásból melyet olcsóbb elséggel is meglehet ejteni, szinte lehetett volna némi jövedelmet produkálni, avagy talán az elletések idejének változtatásával a karácsonyi drága bányapiacokat lehetett volna felkeresni. De feltéve és meg nem engedve, hogy ha az értékesítés, a tenyésztés s különösen a tenyész kiválasztás ellen nem lehetett semmiféle kifogást tenni, akkor is kérdés vajjon a gyapju termelőről a hus termelőre áttérve (fokozatosan vagy egyszerre) nem mentette volna meg a juhtenyésztést a teljes felosztástól? Kérdés nem számítottak-e a juhokkal feleletett takarmányt drágábban a kelleténél, nem irtak-e keveset javára a trágya értékelésénél, nem taksálták-e a juhlegelőket horribilisan stb. stb. Vidékenként a juhászok télen faragnak, bognár munkát végeznek a gazdaságnak, kosarakat fonnak, fát vágnak, botolnak, nyesnek, árkot huznak, jeget vágnak stb. ilyen esetben nem szabad egész évi zsoldjukat a juhok terhére irni. De elég legyen ebből ennyi annak bizonyítására, hogy nem szabad elhamarkodni a dolgokat. Így lehet némi jó, vagy helyesebben mondva, rossz akarattal egyik-másik növény termelésénél is kisütni, hogy nem fizetődik ki, ha az ellenszenves a számadó előtt. Az egyszeri ispán nem szerette a zabosbükknönyt, nehezen száradt, kigyulladt a kazal, vagy megszenesedett belseje, szóval nem értett hozzá, de elhitette kenyéradójával, hogy nem fizetődik ki. Így érvelt: kell egy holdra 200 q trágya ez hordás és teregetéssel együtt éppen 100 K. a szántás ősszel, porhanyítás, boronálás, vetés, gyomlálás kat. holdanként 20 „ kaszálás, forgatás, gyújtás, behordás, kazalozás és vetőmag kat. holdanként 30 „ földbér, adó stb. olyan jó földért melybe ez a takarmány növény kerül holdanként 40 „

összes kiadás 190 K.
viszont a bevétel 20 q széna á 6 kor. 120 „

kiadási többlet 70 K.

A méltóságos ur elhitte tisztje okoskodását s többé ott zabosbükknönyt nem termesztettek. Pedig csak az első tételt kellene fontolóra venni s meglátnók, hogy hiba van a kréta körül. A trágyának rendes körülmények között is többnyire csak 45—50%-a használati ki az első évben magot hozó művelési növényre, tehát zölden kaszált, korán lekerülő takarmány még ennél is kevesebbet fogyaszt talán csak 40%-ot, de viszont a bükknöny lényeggyűjtő lévén, mintegy 10% trágyaértéknek megfelelő nitrogénnel gazdagítja a talajt, tehát 100 K helyett csak 30 K-t kellett volna igazság szerint felszámítani. Talán

a talajmunka is olcsóbban végezhető lett volna, ha szigorúan számítottuk s hogy a vetőmagnál, ha azt házilag állítjuk elő, is lehet megtakarítást eszközölni, az bizonyos; végül pedig normális évben 25—30 q szénát bizvást várhatunk egy k-hold jó termő földtől; tehát a végeredmény haszonnal zárulna a legtöbb esetben. Azt is méltóztassék tekintetbe venni, hogy a bükknöny lényeggyűjtésének figyelembe vétele folytán ma már a számító gazda nem friss istálló trágyába veti ezt a növényt, hanem a 3-ik évbe teszi, mikor is a trágyaértékből már csak 15%-át lehet terhére irni, inkább a másik 15 % helyett mi elmarad, foszfortrágyát alkalmaz, mi részben az utána következő gabonának (rendszerint őszi buza) is előnyére válik; így a nitrogénnek nagyobb foku gyűjtésére készítetik a bükknönyt, mi a talajerő gyarapodás szempontjából igen kívánatos eljárás. Tapasztalatok igazolják, hogy az esetben nem lesz a bükknönyttermés kevesebb. Tessék megkísérteni.

A buza tulajdonságai a fejlődés folyamata alatt.

Irtá: Madarász Dezső.

A közönséges mezőgazdasági termelés a buza tulajdonságai közül azokalszámol, melyekannak termelési értékét meghatározzák. Ezek pedig főleg a termőképességre, fagyállóságra, érési időre, egyenletes bokrosodásra és a szár vastagságára, illetőleg a megdülésre vonatkozó adatok. A hazánkban termelni szokott buzák tekintetében a tulajdonságokról legteljesebb képet az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás kísérletei alapján ifj. Rösler Károly ad¹, a kinek adatait fel is használjuk. Hazánkban kisebb-nagyobb területen termelni szokott buzák a következők:

Közönséges magyar buza: Kalásza vöröses-sárga, hegye felé elvékonyodó, vékony, laza. A kalászka 2 és 3 magvu, de inkább kétmagvu, minden kalászka 2 teljesen kifejlett s egy csenevész szálkával. Szalmája közepesen hosszú, vöröses-sárga színű, vékony és levélszegény. Szeme világos vörös, aczélos apró, sulyos, nagyon finom héju, kemény; ha testesebb, akkor sárgás-vörös színű. Bokrosodása közepes, típusa a *tiszavidéki*. Jó tulajdonságai, melyek termelését nélkülözhetlenné teszik, fagyállósága, igénytelensége, koraérése és proteingazdagsága. **Kossutány szerint**² a valódi átlagos magyar buza proteintartalma 15.356 %, a mi 1.5%-kal több mint az átlagos külföldi buzáé. Ez az oka annak, hogy a magyar liszt külföldön is nagyon keresett czikk; hogy ebből készíthető a legjobb kenyér s a legvékonyabbra nyújtható rétestészta. Hátrányos tulajdonságai: a megdülés, nagyfoku hajlamosság a rozsdára és csekélyebb termőképesség.

Somogyi tar buza: Idegenből meghonosított, lisztesebb magvu, vastagabb szalmájú, tehát kevésbé megdülő, rozsdának ellenállóbb, de a magyar buzánál valamivel később érő s gyengébb fagyállósága. A magyar buzánál bővebben terem, de lisztje is gyengébb minőségű.

Diószegi buza: Idegenből meghonosított buzafele, mely azonban jól akklimatizálódott. Szalmája vastag, kalásza erőteljesebb, szakálás, fagyálló, bőtermő, de minőségben a magyar buza mögött marad. Erőteljesen bokrosodik, levelei szélesek. Szeme nagyobb és pirosas, de a magyarnál lisztesebb.

¹ 1. Adatok a buza termesztéséhez és trágyázásához.

² 1. A magyar buza és a magyar liszt stb. czimű művét.

Francia buza: Ismeretlen eredetű, vékony szalmájú, keskeny levelű, későn érő, nem léggé fagyálló, de a rozsdának jól ellenáll. Legjobban jellemzi magjának világos színe és tavaszi erőteljes fejlődése, minek segítségével a kisebb fagykárokat kiheverni képes.

Francia származású tar buzák: Bordeaux, Bonfermier, Gros Bleu. Jellemzi őket az erőteljes őszi fejlődés és tavaszi bokrosodás, vastag szár, széles levelzet. Meg nem dülnek, rozsdára kevésbé fogékonyak, de nem fagyállóak és későn érők. Termésük minősége gyenge. Legkülönb. még közülük a Gros Bleu, mely tavaszi erőteljes fejlődésével a kisebb fagykárokat pótolni képes.

Prolifíque vagy Szerb-buza: Angol származású. A szalmája vastag, levele széles, kalásza hosszú és szakálás. Nem dül meg, rozsdától nem szenved. Nálunk a termőképessége gyöngye. Későn érnek.

A német buzák: általában nem fagyállóak és későn érnek. Előnyük, hogy nem dülnek meg s a rozsdával szemben ellenállóak.

Doni buza: Orosz eredetű, fagyálló, kora érő, telt szemű és jóminőségű. Hasonló a magyar buzához, de szalmája erősebb, nem dül meg. A magyarnál bővebben is terem, s annál valamivel később érnek. A diószegivel azonban nem állja ki a versenyt.

Látjuk tehát, hogy már annak a kérdésnek elbírálásánál is, mely a növénytermelésnél minden növényre nézve felmerül, hogy t. i. milyen faját használjunk a termelésre, a tulajdonságok megbirálásáról van szó. E bírálat azonban inkább csak általános és olyan tulajdonságokra vonatkozik, melyek megléte vagy hiánya a termelésre nézve döntő fontossága. Pl. a svéd buzák nálunk egy héttel később virágoznak és még többel megkésnek, tehát a tulajdonságuknál fogva klímánk alatt nem termelhetők.

A nemesítő azonban a tulajdonságok ilyen elnagyolt bírálatával meg nem elégszik, hanem azok legfinomabb elkülönzéséig megy s hajlandó a legkisebb tulajdonságnak is bizonyos jelentőséget tulajdonítani. *Sachs*-szal tartva vallhatjuk, hogy a növénynek és részeinek alakja és alkotó anyaga között oksági kapcsolat áll fenn. Maga a tenyész kiválasztás a különböző tulajdonságok értékelése alapján történik. A tenyészet bírálatát szintén a tulajdonságok értékelésén alapul. A spontán variációkban pedig eddig nem létezett vagy fel nem ismert új tulajdonságot üdvözlünk. A keresztezéssel dolgozó tenyésztő szintén két különálló egyedben levő tulajdonságok egyesítését akarja a basztardirozással elérni.

Az egész növénygyed tulajdonságok halmaza s a szerves lény számtalan tulajdonságát a csirasejtben *Weismann* szerint a determinánsok képviselik, melyekből az illető tulajdonság kifejlődik. S hogy a tulajdonságok megkülönböztetésében mennyire mehetünk, felemlitem példaképpen a tengeri malaczat, melynek szőrszínét öt féle szín determinánsai hozzák létre s melynek teste ezenkívül még külön, önálló determinánssal bíró 6 zónára osztható. *Mendel* híres szabályát tulajdonságpárok keresztezés folytán keletkező kombinációknak megfigyeléséből állapította meg. S végül felemlitem még a tulajdonság mibenlétének illusztrálására, hogy a magyar buzánál három tulajdonságot óhajtanánk az eddigi jó tulajdonságokhoz fűzni: a mag nem dülést, az ellenállást a rozsdával szemben és a bő termést, mely kifejezések azonban csak számos résztulajdonság összkifejezői.

Azok a tulajdonságok, melyeket kisebb-nagyobb jelentőségüknél fogva buzánk nemesítése tekintetében figyelembe kell vennünk, részint külemliek, részint pedig élettaniak s rész-

38 év óta állandó

üzletielvem:
a jónak leg-
javát szállítani.

FŐ ÜZLET:
ROTTENBILLER
UTCA 33.

Kérem tudomásul venni,
hogy az impregnált répmag kizárólag cégem
különleges czikke, s az másnál nem kapható.

MAUTHNER ÖDÖN
CS. ÉS KIR. UDVARI MAGKERESKEDÉSE
BUDAPEST

Helyesen gondolkodó

számító gazdák magszükségletük beszerzésénél nem az árakra,
hanem a magvak megbízhatóságára fektetik a főszűrt.

FIÓK ÜZLET:
KOSSUTH-LAJOS
UTCA 4.

FŐÁRJEGYZÉKEM MEGJELENT

s azt kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg.

ben műszerrel mérhetők, részben pedig csak szemmel becsülhetők meg. Igaz ugyan, hogy csak a műszerrel megállapított tulajdonságok exaktak, míg szemünk gyakran megcsalhat bennünket, a gyakorlat számára mégis a szemmel történt megállapítások a legfontosabbak, mert sem költséget nem okoznak, sem annyi időt el nem rabolnak, mint exakt megállapítások.

A tulajdonságok felsorolásánál kövessük a növényt fejlődése folyamán vetésétől kezdve betakarulásáig. Parcelláinkon legelső megfigyelésünk a buza kelése iránt van. Itt láthatjuk a különbséget a kikelés idejében, egyenletességében. Aztán megfigyelhetjük parcelláink viselkedését a téli időjárás viszonyaitól szemben s különféleképp kell klasszifikálnunk buzáinkat fagyállóság tekintetében. Majd a bokrosodás mérve, a szárbaindulás ideje és milyensége, a zöld növény színének különfélesége, a hasasodás változatai, a kalászhányás kezdete, egyenletessége és lefolyása adnak alkalmat érdekes megfigyelésekre. Az orsz. m. kir. növénynevelési intézet telepén a zöld növény színére nézve három fokozatot vettünk figyelembe a szerint, a mint az sárgás-zöld, hamvas-zöld vagy haragoszöld szint mutatott s a megfigyelések főleg arra irányultak, van-e összefüggés a szín és a rozsdával szemben ellenállás között, mert egyesek megfigyelései szerint a hamvas szín rozsdával szemben nagyobb ellenállással jár. A kalászhányás mérvének megállapításánál az egész parcellát s ne az egyes töveket tekintjük s a szerzett benyomást megrögzíthetjük pl. 5 fokozatban; a mikor tehát kezd kalászolni s $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ részben kikalászolt.

Ugyancsak ilyen megfigyelés és feljegyzés szükséges a virágzás tekintetében, melynél feljegyezzük, mikor kezd virágozni a parcella buzája s többszörös megfigyelésünk folyamán a virágzás milyen stádiumban van. A fokozatok tehát: kezd virágozni, $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ részben virágzik és virágzását befejezte. Ilyenkor megfigyelhetjük azt is, mely parcella buzájának van piros és melyeknek sárga portokja.

Még a fejlődés folyamán kell megfigyelni a növény viselkedését a rozsdával szemben és hajlandóságát a megdülésre. Ezek is olyan tulajdonságok, melyek exacte meg nem határozhatók, hanem a tenyésztő szemére vannak bízva. A rozsdá nem fogja mindegyik parcellánkat egyszerűen és egyenlő mértékben megtámadni, sőt a parcella egyes növényeinek is különböző részeim fog felépni. Itt is az összbnyomás határoz s a feljegyzés a szerint történik, a mint a rozsdá vagy éppen nem, vagy a növény $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ részén lépett fel.

A rozsdára vonatkozó megfigyelésünk ép úgy többszörös legyen, mint a megdülésre vonatkozó. A megdülésnél a megfigyelést a szerint rögzítem meg papiroson, a mint a parcelláról szerzett összbnyomásom diktálja, v. i. a növény lehet normális állású, kissé, közepesen és teljesen dült.

Aratás előtt terjeszszük ki figyelmünket a kalász megfigyelésére is, mert csak ily módon szerzünk alapos jártasságot a különböző kalásztípusok és kalásztulajdonságok felismerésében. Mondanom sem kell, hogy a kalász és a benne lévő mag az, a mi bennünket legjobban érdekelt, mert hisz a buzatermelés nem a szalmára, hanem a magra irányul.

A kalásznál mindene előtt annak formájában kell a megkülönböztetést megtanulnunk. Ez lehet nagyságra nézve rövid, közepes és hosszú; színre nézve fehér, sárga és vörös megfelelő átmenetekkel; a kalászkák száma szerint rendkívül változatos; a kalászkák elhelyezése szerint tömött és

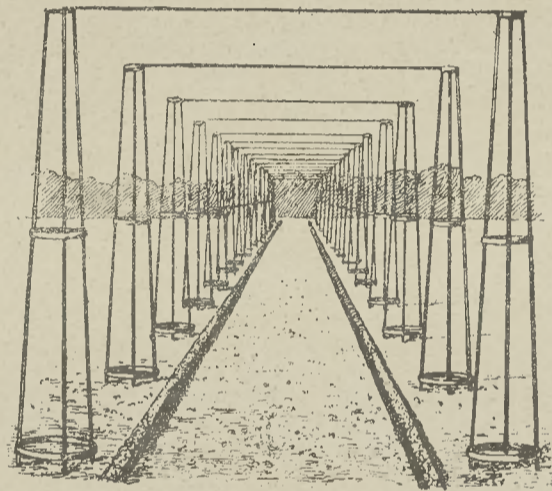
laza szerkezetű s a tömöttel akkor, ha ez a felső harmadon a legnagyobb foku, bunkós. Lehet továbbá a kalász hengeres, négyzetes vagy hasas, alul-felül elvékonyodó, felül hegyes, tompa vagy bunkós. Végül szakályas, tar vagy félig tar s a kalász állása a száron lehet egyenesen felálló vagy lekonyuló.

Végül még megfigyelhetjük az érzés különböző stádiumait s pontosan fel kell jegyeznünk azt az időt, a mikor a buza aratásra alkalmas.

Nem mulasztunk el ezenkívül semmi olyan körülményt pontosan jegyzéke venni, a melyben egyik parcellánk a másiktól elüt, a mi benne újszerűnek tetszik, mert mindeme feljegyzéseknek nagy hasznát vehetjük. Am feljegyzéseink megtételénél ne csak a látottakra legyünk figyelemmel, hanem iparkodjunk azok okát is felkutatni. A talajviszonyok, a trágyázás állapota, az időjárás soha számításán kívül nem hagyható s gyakran valamely ujnak feltűnő tulajdonság igen érthető természetes magyarázatát szolgáltatja.

Lombfolyosók.

Oly lugasok, melyek egy utat teljesen beárnyékolnak, alagutszerűen nemcsak oldalt, de fent is lombozattal vannak megrakva, lombfolyosóknak neveztetnek s felette célszerűek a kertek egyes részeinek elválasztására p. o. diszkertet ilyen lugasfolyosóval lehet az udvartól, a konyha- vagy gyümölcskerttől elkülöníteni, avagy keskeny teraszokat (talajlépcsőzeteket) is fel lehet ily folyosók alakítására használni. Oly

29-ik ábra. Lombfolyosó-állvány vaspálczákból.

kertekben melyek kevés faárnyékot nyújtanak, a forró nyári nap hevében szinte megfizethetlen ily hűvös folyosó.

Ezen folyosók, ott hol nem akarjuk, hogy a sétázó kilásson p. o. gazdasági udvarra, haszonkertetre vagy a kerítésfalra ott az egész oldalt zárttá tesszük azzal, hogy a lombos növényeket sűrűn egymás mellé ültetjük, hogy azok a talajfelülettől kezdve fedjék el a kilátást. Ha mindkét oldalon így járunk el, akkor kivált ha már felül is elég lombos e sátor, félhomály dereng még délben is a folyosón, mert csak a növényzet levélzete között átsűrűdő napsugarak világítják belsejét. Ha pedig azt óhajtjuk, hogy világosabb legyen e sétány vagy kilátást nyújtson p. o. a vidék szépségeit bámulhassák fedett helyről, vagy a diszkert virágaiban avagy a gyümölcsös megrakott ágaiban gyönyörködhesünk, akkor ezen oldalon, vagy esetleg mindkét oldalon is, ha kétfelől van szép kilátás, egyes ablakokat hagyunk, azaz úgy vezetjük a növényzetet, hogy bizonyos ablakszerű nyílások szaba-

don maradjanak, természetesen itt a galyak és egyes levelek eltávolítására a nyesó ollónak is jut szerep, mert csakis úgy szépek az ablakok, ha pontos éles formákkal bírnak p. o. négyzet, közt, tojás vagy boltíves, csúcsíves (góthikus) alakot mutatnak. Lehet azonban egyik oldalt ember vagy mell magasság is teljesen nyitva is hagyni, mi által a kilátás nem oly korlátolt, a folyosó világosabb és annak belsejében is megéri a szőlő (ha ebből készült a lugas) vagy virit a rózsá. Ezt úgy érjük el ha a nyitva hagyandó oldalon egymástól vagy nagyobb távolságban ültetünk kuszó növényt p. o. 4—6 méternyire, oda hol okvetlen kell oszlopokat tennünk, melyek felső lécezetet tartják, hanem a zárt oldal növényeit kell átvezetni a tetőlécezen s leereszteni a tuloldalon a kívánt magasságig. Esetleg a tartóoszlopokat, ha azok csinosak festettek, növény nélkül is hagyhatók. A mi a lombfolyosók szélességét illeti, az a beárnyékolandó út szélességétől függ, magassága pedig olyan legyen, hogy belsejében egy cizlinderes férfi is kényelmesen járhatson, tehát 2—2,2 m. Az oldal oszlopok lehetnek kőből, téglából (midőn pillér a nevük) ujjban vasbetonból, fából vagy tisztán szóból mint 29-ik ábránk mutatja, s hogy ne kelljen őket tulsűrűn alkalmazni, sodronyt húzunk vízszintes irányban 50—60 czm.-nyire egymástól s ezekhez kötjük a kuszó növényeket. Az oszlopok tartják természetesen a felsővázat ezen lugasoknak, melyek lehetőleg könnyű szerkezetűek legyenek, de mégis olyanok, hogy a növényzetet minden veszély nélkül megbírják, lehetnek vastag sodronyból, falécből, vaspálczákból, vékony vascsövekből s ha 1 méternél szélesebb a a folyosó belvilágossága szinte sodronyokkal kötendők össze, mint az oldalak. Megjegyzendő, hogy a faalkatrészek féreg, rovarok, hernyók stb. menhelyeül szolgálnak s azért nem igen ajánlatos, jobb a vasak, de ezeket rozsdásodás ellen védeni kell ónozás, horgonyozás vagy befestéssel.

Mint kuszó növény legszebb a rózsá s ki is fizetődik, ha azt rózsáolajtermelésre vagy csokrok s koszorúk készítésére fordítjuk, de szép és hasznos a szőlő, mert ha kellő trágyá-

BOLINDER nyersolajmotorok nyersolajlokomóbilok

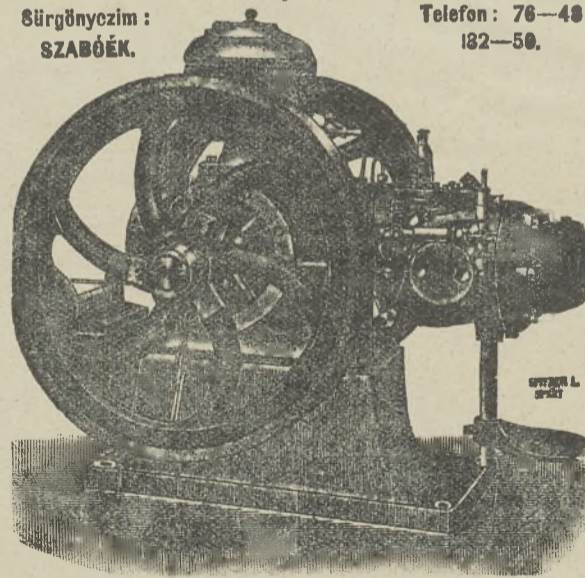
SZABÓ EMIL ÉS TÁRSA öcégnél

Budapest, V. Váci-körút 26 szám.

kapthatók.

Güggönczim:
SZABÓÉK.

Telefon: 76—48
182—50.

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Tények és tapasztalatok igazolták a

CASE járvaszántó gézekék

feltétlenül praktikus, gazdaságos és üzembiztos működését.

Munkabírás óránként 2—3 hold. ::::

Előkelő magyarországi referenciák mindenféle talajra.

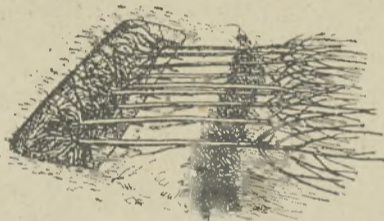
Uezérképviselő: Hahn Arthur és Társai, Budapest, VIII., Üllői-ut 52B.

„G” katalógus ingyen és bérmentve.

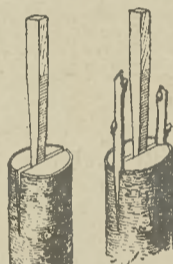
zásban részesül s gyakran s jól kapáltatik igen nagy terméseket ad. Ilyen 100 méter hosszú folyosó 12 q kitünő szőlőt is szolgáltatott, vagyis minden tő átlag 6 kg-ot. Így lehet a szépet hasznossal összekötni.

Gyümölcsfák és bokrok téli elvermelése.

Még azon esetben is, ha csak tavasszal óhajtjuk fákként elültetni, czélszerű azokat már ősszel megrendelni a faiskolából, hogy válogatott szép alakú s jó gyökézzel bíró csemetéket kapjunk s ne legyünk kénytelenek azt elfogadni a miből már mások a javát kiválasztották. Azért is jó már ősszel birtokba venni a csemetéket, mert akkor kora tavasszal, a mint csak lehet, ültethetünk s nem kell várni míg azok megérkeznek. Hanem az ültetendő fák s bokrokat úgy kell télen át elraktározni, hogy azokat ne érje semmi baj; legjobb őket állva egy árokban elhelyezni, gyökérzetüket gondosan aprófülddel jól körülvenni, hogy ne képződjenek üregek, melyek a fagyást elősegíthetnék, e célból jól be kell iszapolni, megöntözni a töveket s felül a földet czélszerű jól megtaposni s hogy a kemény hideg ne hasson mélyen le, czélszerű a talaj felületére apró szalmát, polyvát vagy töreket, esetleg trágyát hinteni. 31-ik ábra mutatja ezen eljárást, míg 30-ik ábránk, helytelen elvermelést ábrázolja; ez utóbbinál a gyökerek egyenetlen földréteggel takartatnak nem kerülhetők el az üregek és így az elfagyás veszélye sokkal jobban fennforog. Emellett ha nem ügyelünk s a fekvő koronák napsugaraknak kitéve tulságosan felmelegszenek nappal, míg

30-ik ábra. Rosszul elvermelt facsemeték.

32-ik ábra. Hasítékba oltás faék segélyével.

31-ik ábra. Helyesen elvermelt facsemeték.

éjjel nagyon lehült levegőben a vagy hőkülönbözetek folytán nagyon könnyen fagykárokat szenvednek. Tehát ne a faiskolákat, hanem önmagunkat okozzuk, ha helytelen raktározás folytán hibásak lesznek tavaszra kelve bokraink s facsemetéink; kövessük e tekintetben a helyesen elvermelő német kertészeket.

Hasítékba oltás előnye.

Nem valami kellemes a hasítékba oltásnál egy kézzel a hasítékba ugyanott kést tartani, másikkal meg az oltógalyat beszorítani, mért a galy ékre vágott vége igen könnyen megsértődik. Előnyösen használható ezen oltásnál egy vékony faék, melyet a hasíték közepébe könnyen benyomunk s ennek oltalma alatt mindkét szélén behelyezhető az oltógaly. Most már az ék (melynek oly hosszúnak kell lenni, hogy kezünkkel kényelmesen kihuzhassuk a nélkül, hogy oltógalyakat megsértenők), kihuzása után az oltógalyak szorosan megvannak fogva s annál könnyebben meg is fogamzanak 32-ik ábránk illusztrálja ezen eljárást.

A különböző foszforsavtrágyák hatásáról.

Irta: Herke Sándor.

Már számtalan kísérlet beigazolta, hogy talajaink nagyrésze foszforsavban szűkölködik s a foszfortrágyázás legtöbbször, majdnem minden esetben elősegíti a növény fejlődését, növeli a termést és ennél fogva rendszeren jövedelemmel jár. Ennek következtében a foszforsavtrágyázás mindjobban terjed s már kezd általános lenni, miért is fogyasztása évről-évre növekedik. A legelterjedtebb és legáltalánosabban használt a szuperfoszfát, Thomasalak és csontliszten kívül már régebben is, de főleg utjabban több különböző foszforsavtrágyát hoznak forgalomba és ajánlanak. Ilyenek a finomra megőrölt nyersfoszfátokat, melyek Északamerikában, Északafrikában, Belgiumban, Franciaországban óriási telepeken fordulnak elő és ezeket Algirfoszfát, Floridafoszfát, Lahnfoszfát, Agrikulturfoszfát stb. nevek alatt árusítják. Ezek ára lényegesen kevesebb, mint a Thomassalak-é vagy szuperfoszfáté, miért állítólag ezekkel olcsó foszforsavtrágyázást lehet elérni; csak hogy az ezekben levő foszforsav növények általi assimilálhatósága, trágyázó hatása, lényegesen különbözik a szuperfoszfát vagy Thomassalak foszforsavának hatásától.

Minél könnyebben oldható a foszfortrágya foszforsava, annál könnyebben assimilálható, annál jobb trágyázó hatása, így annál értékesebb. A szuperfoszfát rendszeren 16—18% foszforsavat tartalmaz, mely vízben oldható; a Thomassalak 17—19% foszforsavat tartalmaz, de e foszforsav vízben nem oldható, hanem az összes foszforsav-

néhány erre vonatkozó kísérletet közölni, mert utjabban hazánkban is kezdik forgalomba hozni a különböző nyersfoszfátokat és mielőtt a gazda ilyen vásárolna szükséges, hogy tájékoztató fogalma legyen arról, hogy milyen értékű trágyát vásárol.

Remy¹⁾ bonn-poppelsdorfi akadémiai tanár számos kísérletben hasonlította össze a szuperfoszfát Thomassalak és az Algirfoszfát hatását. A rétrágyázási kísérleteinél a következő eredményt érte el; mind a két trágyából hektáronként 80 kg. foszforsavat adott és a szénatermés többlet hektáronként a következő volt:

Kísérlet éve	Kísérlet száma	Thomassalak	Algirfoszfát
1903	69	1063 kg.	735 kg.
1904	26	1237 „	707 „
1905	13	2753 „	1560 „

Tehát a Thomassalak sokkal jobban növelte a széna termését, amint a nyersfoszfát és az elsőnek terméstöbbletét 100-nak véve a nyersfoszfáté 1903-ban 69—70, 1904. és 1905. években midőn már a trágya utóhatása is érvényesült 57—58 volt.

Az őszi gabonafélék közül rozsszal végzett több kísérletet, nagyrészt homokos talajokon és itt az eredmény következő volt:

1 hektárra adott foszforsav	kísérlet száma	szuperfoszfát	Thomassalak	Algirfoszfát
32 kg.	9	2·3	2·4	2·5
64 „	12	3·5	3·1	2·0
középtérték		2·9	2·75	2·25

nak 80—85%-ja 2%-os ciztronsavban, a nyers foszfátok (Algir, Florida, Lahn, Agrikultur stb) 25—35% foszforsavat tartalmaznak, de a foszforsav vízben nem oldható, hanem csak mintegy 20—25% oldható 2%-os ciztronsavban. A nyers foszfátokban mészs, gipsz és vasvegyületek mellett rendszeren Likalciumfoszfát alakban van a foszforsav. Utjabban Stockholmban a nehezen oldható nyersfoszfátokból elektromos uton egy olyan foszforsav vegyületet állítanak elő, mely sok foszforsavat tartalmaz és az a növények által könnyen assimilálható, ezt Palmerfoszfát név alatt hozzák forgalomba. E Palmerfoszfát 36—38% foszforsavat tartalmaz, melynek mintegy 95%-a citátban oldható, vagyis az assimilálható foszforsav tartalma 34—36% között változik.

A különböző műtrágyákban levő foszforsav ára az oldhatósága szerint változik; így a nyersfoszfátokban, mivel azok nehezen oldható foszforsavat tartalmaznak természetesen sokkal olcsóbban lehet kapni 1 kgr. foszforsavat, mint a szuperfoszfát vagy Thomassalakban. A Merk-féle guanó és szuperfoszfát művek 1909-ben 1 kg. foszforsavat a szuperfoszfátban 40·2—51·6 fillérért, a Thomassalakban 27·3—36·0 fillérért és nyersfoszfátban 15·7 fillérért adtak.

Hogy a különböző műtrágyák foszforsava mennyit ér, azt leghelyesebben kísérletekkel lehet megállapítani. Azért is érdemesnek tartok

Erősebb trágyázásnál és átlagban legjobb hatású volt a szuperfoszfát, majd Thomassalak és leggyengébb a nyersfoszfát.

Majd több praecizitényszerű kísérletnél többféle talajon hasonlította össze a különböző műtrágyák hatását és az eredmény a nyersfoszfátra nagyon kedvezőtlen volt,

	trágyázatlan	szuperfoszfát	Thomassalak	Algirfoszfát
a rozs termése	79·2	134·8	121·3	84·2
a foszforsav kihasználás	—	49·3	38·5	4·3

A nyersfoszfát alig növelte a termést, míg a szuperfoszfát és Thomassalak lényeges terméstöbbletet okozott; az algirfoszfátnál a foszforsav kihasználás igen csekély, alig valami, míg a másik két trágyánál mintegy 10-szer oly nagy.

Azt már több esetben megfigyelték, hogy az egyes növényeknek nem csak a tápanyag szükséglete különböző, hanem azok a talaj nehezen oldható tápanyagait is különbözőképpen tudják kihasználni, mi a növény physiologiai viselkedésétől függ. Igen feltűnő különbség van a gabonafélék és hüvelyesek között. Ez utóbbiak gyökere több szén-savat választ ki és több savat tartalmaz, mint a gabonaféléké, miért a nehezen felvehető tápanyagból könnyebben készíti assimilálható. Ezek szerint a nehezen assimilálható foszforsav tartalmu nyersfoszfátok trá-

¹ Laudw. Jahrbücher 1911.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hirneves füstöső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénét fogyasztanak.

Retorenezsiakkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körút 51. szám.

Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91—21. Telefon 91—21.

gyázó hatása is különböző az egyes növényeknél.

T e r m é s

	árpa	zab	csillagfürt
	84.1	94.4	76.1
szuperfoszfát	118.8	131.3	107.9
Thomassalak	108.1	119.5	104.9
Algirfoszfát	83.8	107.0	96.8
a foszforsav kihasználás			
	árpa	zab	csillagfürt
szuperfoszfát	32.4	36.3	22.9
Thomassalak	14.4	26.8	21.3
Algirfoszfát	2.4	8.9	14.7

Legjobban növelte mind a három növény termését a szuperfoszfát, ugyszintén a foszforsav kihasználás is ennél volt a legnagyobb. A nyers foszfát az árpa termését nem növelte a zabét és csillagfürtét már egy kevéssé. A foszforsav kihasználás a nyersfoszfátnál igen csekély: az árpánál majdnem semmi, a zabnál már nagyobb és a csillagfürtnél a legnagyobb. A vizsgálatok szerint a csillagfürt egyik legnagyobb gyökérsavanyúságu kulturnövényünk és valószínűleg ezen savak teszik azt, hogy a nehezen assimilálható foszforsavat a csillagfürt jobban kitudja használni, mint egyéb kulturnövényünk. A Floridafoszfát és Lahnfoszfát foszforsavát a kulturnövényeink szintén olyan kis mértékben tudják kihasználni, mint az Algirfoszfátét.

Néhány kísérletező szerint a talajban a rothadó anyagok jelenléte egy kis mértékben elősegíti a nyersfoszfátok foszforsavának kihasználását; ugyszintén bizonyos bontó talajbakteriumok működésénél is jobb a nyersfoszfát foszforsavának kihasználása. De mindezek dacára is olyan kicsiny, hogy messze elmarad a szuperfoszfát mögött és mint műtrágya nagyon csekély értékűnek tekinthető.

A Palmerfoszfát trágyázó hatása már sokkal jobb, mint a nyersé. Fellitzen¹⁾ jönkövingi (Svédország) kísérleti állomás vezetőjének kísérletei szerint a burgonyánál, zabnál a közepes erősségű trágyázásnál a Palmerfoszfát hatása közel egyenlő a szuperfoszfát és Thomassalakéval, míg a pillangós virágú növényeknél állítólag a Palmerfoszfát jobban hat, mint a szuperfoszfát. De az erősebb trágyázásnál a szuperfoszfát és Thomassalak rendszeren jobban hat, mint a Palmerfoszfát.

feldolgozása — tekintettel az alább ismertetett magas értékei alapján — mennyiben carvon tartalma, illó-olaj mennyisége s oldhatósága tekintetében — a külföldi fajták felett áll — a legkedvezőbb jövővel kecsegtet.

E növény s a belőle előállított illó-olaj különleges értékére már a Schimmel & Co. leipzig-i cég 1909-ben felhívta a szakkörök figyelmét. Ennek tulajdoníthatjuk hazai termelésű fodormentháinknak ez idei nagy keresletét külföldi nagy gyárak részéről, a melynek azonban a *Mentha crispa* elhanyagolt termelése miatt, a hazai termelés nem tudott eleget tenni.

A *Mentha crispa* értéke a növényben benne levő illó-olaj mennyiségétől és minőségétől függ, a mint ezt már a borsosmenthánál is jeleztem. Az illó-olaj itt is, miként a borsosmenthánál a levél alsó részén, rendszeren 16 sejt által körülhatárolt mirigysejtben készül s belőle, vagy frissen, vagy megszáritott állapotban lepárlás útján, vizgőzzel állítatik elő. Ez olaj neve: *Oleum Menthae crispae*, vagy fodormentha-olaj.

Kereskedelmi forgalomban maga a növény is szerepel, mint drogua igen magas árban minősége szerint: különösen a gyógyászat céljaira.

Az illó-olajnak szaga a borsosmentha-olajétól eltér s ez igen jellemző aromával bír. Ez aromát befolyásolják az egyes illó-olajoknál a származás, a talaj, a klíma és a kultúra stb. viszonyai. Ez a befolyás az aromára, különösen feltűnő a fodormentha-olajnál, melyek közül pl. a hazai származású *Oleum Menthae crispae*nk, még a laikus előtt is feltűnő aroma differenciával bír a többi fodormentha-olajokkal szemben.

Felhasználása a fodormentha-olajnak, mint azt már fent említettem, nem oly nagy, mint pl. a borsosmentha-olajnak. Fogyasztása mindazonáltal ma is tetemes, s az utolsó években történt amerikai telepítésekből, valamint szélesebb körű ipari felhasználásából (szappan, liqueur, ipar, kozmetika stb.) következtetve, mindinkább emelkedőben van.

Világipari forgalmukat tekintve, a fodormentha-olajoknak három nagyobb csoportját különböztetjük meg, u. m.: az amerikai, a német és az orosz fodormentha-olajat.

Az *amerikai* fodormentha-olajat (Spearmint) a *Mentha viridis*ből nyerik vizgőzzeli lepárlás útján, főleg Michigan és New-York vidékén oly módon, mint azt már e lapok hasábjain a múlt évben részletesen ismertettem. Tekintettel a fent jelzett állapotokra, Wayne-Countban és New-Yorkban az 1906. és 1907. években egyes telepek felhagytak a *Mentha crispa* termelésével, de már 1909-ben újra felvették — a beálló kereslet növekedés folytán — e növény intenzívebb termelését s körülbelül 199 acre új telepítés történt. Michiganban és Indianában 1910. évben 1462 acre volt művelés alatt s körülbelül 26,000 lbs illó-olaj termeléssel. 1911-re már a művelés alatt álló terület Michigan és Indiana vidékén 1727 acre-re emelkedik, melyből már 921 acre az új telepítés.

A *német* fodormentha-olaj házája főleg Thüringia. *Mentha crispaból* származik és pedig vizgőzzeli lepárlás útján. A termelés már itt kisebb s főleg a gyógyászati célokra megfelelő fogyasztást szolgálja.

Az *orosz* fodormentha-olaj termelése már nagyobb arányú, de elsősorban itt is a hazai fogyasztásra vannak tekintettel. A növény származása, melyből a fodormentha nevű illó-olaj készül, s mely az új gyógyszerkönyvünkben is hivatalos — még nem ismeretes.

Az orosz termelés különösen hazai termelésünk szempontjából bir rendkívüli fontossággal, mely veszedelmes körülményre már a budapesti

kereskedelmi és iparkamara is felhívta a figyelmet, kapcsolatosan Oroszországnak a buzánál is sajnálatosan észlelt versenyére. A Herba Hyosciami szükséglet legnagyobb részét pl. melynek beváltási ára 70—80 kor, között ingadozik, csaknem teljesen Oroszországnak látja el.)

Hazai származású *magyar* fodormentha-olajunk a *Mentha crispaból* készül vizgőzzeli lepárlás útján.

Az általam alább közölt adatok, részint a laboratorumban készült hazai termelésű illó-olajok vizsgálatának, részint egyes hazai illó-olajgyárak termékei vizsgálatának az eredményei. Hazai illó-olajgyáraink közül Laib Rezső Böös és a „Carpathia“ Vegyipar R.-T. voltak szivesek gyártmányaikból egyes próbákat rendelkezésemre bocsátani.

A hazai termelésű *Mentha crispa* illó-olaj tartalma a következő értékeket tünteti fel:

Illó-olaj mennyiség:

Kolozsvár. I. aratás 1910. jul. 10. Szár + levél = 0.5278 ⁰ / ₁₀₀	Levél = 0.1918 ⁰ / ₁₀₀	Friss állapotban.
	Szár = 0.6182 ⁰ / ₁₀₀	Friss állapotban.
Algyógy M. kir. földműves iskola ... Szár + levél = 2.4814 ⁰ / ₁₀₀		Szár + levél = 2.3014 ⁰ / ₁₀₀
Hangács (Farkas Zsigm.) Borsod vm. Szár + levél = 2.3014 ⁰ / ₁₀₀		
Hódáság ... Szár + levél = 2.0326 ⁰ / ₁₀₀		
Zsebeháza (Kovácsics Lajos) ... Szár + levél = 1.8530 ⁰ / ₁₀₀		
Makó (Pintér Miklós) ... Szár + levél = 2.2920 ⁰ / ₁₀₀		

Mentha spicata:

Kolozsvári m. kir. kisérleti gyógynövénytelep	Friss állapotban.
Szár + levél = 0.4698 ⁰ / ₁₀₀	
A külföldi olajok közül	
az amerikai friss állapotban ad: 0.18—0.3 ⁰ / ₁₀₀ ot,	
száraz „ „ 1.4 ⁰ / ₁₀₀ ot.	

A magyar fodormentha-olaj *szine* világos szalma-sárga, vagy gyenge zöldes-sárga. Rektifikálva teljesen színtelen, vagy igen gyengén zöldes-sárga. Levegőn és világosságon állva lassan megsötétedik s mindinkább sűrű lesz. E tekintetben teljesen megegyezik a külföldi fodormentha-olajokkal; eltér azonban szagára nézve, a mennyiben a külföldi *Oleum Menthae crispae*, a fodormentha-olajokra jellemző átható szaga, szemben az intenzívebb hatású magyar olajokkal, többé-kevésbé édeskés izzellel bír, mely szag különösen jellemzően visszaható a német származású *Oleum Menthae crispae germanicae*ekben. A magyar fodormentha-olajok szaga ezzel szemben egészen karakteristikus jellegű.

A magyar fodormentha-olaj *fizikai állandói*, összehasonlítva a külföldiekkel a következők:

Physikai állandók:

a) Fajsúly 20° C.-on.

	b) Fénytörési képesség 20° C.-on.	c) Optikai forgató képessége.
Angol = 0.927—0.931	—	—50°.
Amerika = 0.920—0.940	—	—36°-tól 48°-ig.
Német = 0.92578	1.4869—	—50°-12°.
Orosz = 0.883—0.885	—	—23°-12°.
Magyar = 0.9328—0.9468	1.4899—1.493	—44°-88°-tól 49°-85°-ig.

b) Oldhatóság:

	70 ⁰ / ₁₀₀ -os alk.-ban old.	80 ⁰ / ₁₀₀ -os alk.-ban old.	90 ⁰ / ₁₀₀ -os alk.-ban old.
Angol	—	—	1 cm.-ben
Amerikai	—	—	1 cm.-ben
Német	1.5 cm.-ben	—	0.5 cm.-ben
Orosz	2 cm.-ben	—	—
Magyar	2 cm.-ben	1.0 cm.-ben	0.5 cm.-ben

A növény illó-olaj tartalma: frissen 0.5278⁰/₁₀₀, szárazon 1.8530—2.4814⁰/₁₀₀, középérték 2.1981⁰/₁₀₀.

Vagyis: a *Mentha crispa Hungarica* illó-olaj mennyisége, valamint az illó-olaj oldhatósága tekintetében az eddig ismert idegen származású fodormentha-olajok felett áll.

A fodormentha-olajat jellemző kémiai alkotórészek között főjelentőséggel az illó-olaj carvon tartalma bír, melytől függ az illó-olaj magas baktericid tulajdonsága is. Carvon-tartalom

POSZTÓ

Uri és női divatszövegetek
:: ajánl a kivélteli ház ::
Skorkovsky Prokop és fia
Humpolec, Csehország. Minták ingyen.
Legújtabb árak. Kívánatra az
uri ültönyöket el is készíttetik.

ZEFIR

A magyar fodormentha érték meghatározásáról.

Irta: Dr. Irk Károly.

A „Gazdasági Lapok“ 1911. 46-ik számában számoltam be a hazai termelésű, valamint nagyobb foku feldolgozásra igényt tartó gyógynövényeink és az azokból előállítható termékek kémiai érték meghatározására végzett kísérleteim közül: a magyar borsosmentháról. E kedvező eredmények után tértem át — az értékénél fogva — nagyobb külkereskedelmi forgalomra praedestinált hazai termelésű fodormenthákra. A fodormentha ipari fogyasztása ugyan nem oly nagy, mint a borsosmentháé, mindazonáltal hazai származású fodormentháink termelése és

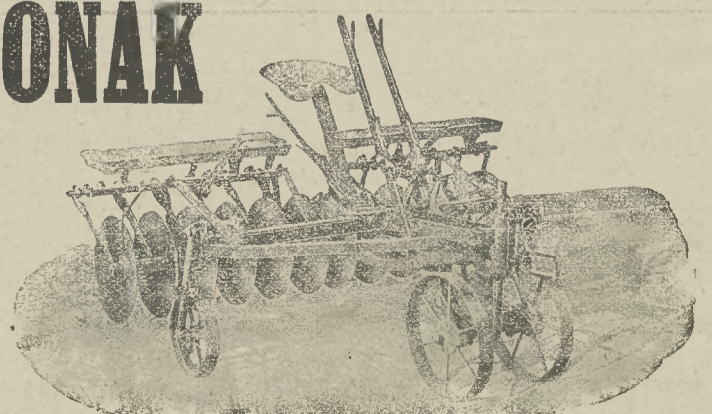
¹⁾ Journal F. Landw. 1910.

McCormick TÁRCSÁS-BORONÁK

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén a legkedveltebbek és legelterjedtebbek. A tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és a hazai viszonyoknak teljesen megfelelő **McCormick Tárcsásboronát**

már most kérjük megrendelni, miután gyárunk különben nem képes az óriási szükségletet idejében szállítani.

International Harvester Company of America
BUDAPEST, V., VÁCZI-UT 98.

szempontjából a magyar fodormenta-olaj a következő értékekkel bír:

A magyar fodormenta-olajok carvon-tartalma.

Sorszám	Az illó-olaj megnevezése és származása	Carvon-tartalom % -ban
a) Hazai gyári termékek:		
1	Oleum Menthae crispae (Böös) Laih Rezső Hung. eplant. germ. (Böös I. Rect. Illó-olajgyár)	65-82
2	in Hungar. cultiv. (Böös II. Rect.) Böös. Ol. Menthae crispae rect.) „Carpathia” Vegyipar R-T. Prívigye	67-62
3		71-02
b) Laboratóriumi termékek:		
5	Kolozsvári friss növényből lepárolt fodormenta-olaj	69-14
6	Kolozsvári szárított növényből lepárolt fodormenta-olaj	62-38

Carvon-tartalma alapján a magyar fodormenta-olaj az eddig vizsgált fodormenta-olaj fajtákat felülmúlja, a mennyiben carvon-tartalma 62—71% között ingadozik, míg az amerikai körülbelül 56%-a, a német 35—56%-os és az orosz 5—10%-ot tartalmaz.

KÖNYVISMERTETÉS.

Mezőgazdasági Kalauz című munkán dolgozik Buday Barna, a Köztelek felelős szerkesztője és Konkoly-Thege Sándor dr. segéd-szerkesztő. A könyv bő ismertetését és címjegyzékét fogja tartalmazni azoknak a gazdaságoknak, melyek általánosan keresett állatfajták tenyésztésével, növényfélék termesztésével kiterjedtebben foglalkoznak. A kérdőívek útján bejelentendő adatokat teljesen díjtalanul közlik. A munka ez év őszén fog megjelenni magyar és lehetőleg német szöveggel. Az előfizetők 15—20 koronáért rendelhetik meg. A bolti ára nagyobb lesz.

Háztartás. A magyar gazdasszonyok népszerű és bő tartalmu lapja a „Háztartás” immár a 18-ik évfolyamába lépett. Erdős József a lap új kiadótulajdonosa felkérésének engedve, Kürthy Emilné, a „Háztartás” alapítója és tizenöt éven át volt szerkesztője két évi szünetelés után ismét átvette a lap szerkesztését és azt ezúttal is abban az irányban s szellemben fogja vezetni melynek közkeveltségét köszönheti. A „Háztartás” minden hó 1., 10. és 20-án jelenik meg díszes kiállítású képes füzetben. Tartalma felöleli a magyar gazdasszonyvilág minden háztartási tudnivalóit.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Rossz luczerna javítása.

Elgazosodott, részben pedig megritkult a luczernásom, de még az őszi nem akarom feltörni, mert a fiatal luczernám még nem képes a tehenészet szükségletét kielégíteni. Kérem tapasztalt gyakorlati gazda kollégákat lennének szivesek tanácsot szolgáltatni, hogy ideiglenesen egy esztendőre hogyan javíthatom meg ezt a romlásnak indult luczernást?

R. J.

Kérdés. Márczius végén lehet-e már használni a legelőt?

Ha jó időjárás van lehet-e olyan rossz takarmány év után, mint az 1911-iki volt, már márczius végén kihajtani a legelőre növendék marháinkat? Nem volna-e ez a fűnövesre ártalmas? Szives választ kér:

Egy kezdő gazdálkodó.

Kérdés. Tengeri ültető gép.

Melyik manapság a legjobb tengeri ültetőgép

— relative — egyes gazdasági talaj és terepviszonyok között, valamint melyik részesítendő előnyben a 2 vagy 3 soru esetleg négyzet ültető?

M. R.

Kérdés. Lencse termelés nagyban.

Érdemes-e nagyban termelni lencsét? Milyen fajtát? Hol lehet legjobban eladni? Mi a lencse-termelés tizparancsolata? A ki sziveskedik e kérdéseimre választ adni, annak hálás köszönetem kifejezését már is előlegezem. Sch. A.

Felelet. Traktor beszerzése című kérdésre.

1. 25 HP traktor beszerzési ára kb. 21000, K a szerint, hogy 4 vagy 5 vasu ekét szállítanak vele, a mi viszont a talajviszonyoktól függ. Teljesen megbízható, csupán a teljesítmény kevesebb egyenletlen talajon, mint teljesen egyenes sík talajon, épúgy, mint az ígás- és gőzszántásnál. A benzintraktor szántásra sokkal olcsóbb, mint a gőzgép, mert a költséges víz- és szén-fuvarozás elmarad. Ezen gép ma már nem újdonság, mert Amerikában évek óta van szántási czélokra használatban. Kapható: International Harvester Company of America. Budapest, V., Váci-ut 98. S. I. G.

2. Válaszom fenti kérdésre ez: Mig a gőzeke évi amortizációja 8—10%, addig a motorekéké, vagy traktoroké 15 sőt elérheti a hanyagabb kezelés mellett a 20%-ot is. Persze ez áll a gőz-gépeknél is, de nem abban az arányban, mint a motoroknál. Egyébként már vannak könnyen megérthető szakkönyvek, melyeknek nem volna szabad hiányozni egyetlen gazda könyvtárából se. Mert ám egy rosszul vásárolt s még rosszul is kezelt motoron tanulni meg annak titkait, kissé drága tandíjba kerül s igen sok ilyen gazdát ismerek, kik saját 10 ezreiken képezték ki magukat a technika terén. Bizony, ha a gazda maga nem konyit a gépekhez a sok lelkiismeretlen masiniszta lépten-nyomon megrövidíti, károsítja ezrekig. A ki tehát traktort akar vásárolni, ezt megelőzőleg keressen egy megbízható gépészt s csak ha ez megvan vegyen gépet.

Még itt közlöm néhány czég czímét, a hol benzín magánjáró vásárolható: The Big Four Traktor amerikai gyártmány megtekinthető Diószegi Zoltán gazdaságában Sajókarán Borsod-megye. Megrendelhető a Központi Kereskedelmi Iparbank Részvénytársaságnál Budapest, V., Váci-körut 26. Továbbá ugyancsak amerikai gyártmányu benzín magánjáró ekét az International Harwesting Company Bpest, V. Váci-ut 98. Kőszegi Károly-féle szab. motoros talajmivelőt Baján. Központi iroda Bpest, IV., Ferencz József-rakpart 27. Ez utóbbi ára 28—30.000 korona. Előbbiek árát nem tudom, de ez változó is nagyság szerint. Azt hiszem ugyan olyan Hp. nagyságu olcsóbb lesz a Kőszeginél. Hogy a 3 közül melyik a legjobb, legpraktikusabb, nehéz elbírálni. Egyiknek ez, másiknak más a hátránya és előnye, úgyhogy végeredményben kiegyenlítődik a diferenzia. Azonban a „The Big Four” két versenyen vitte el az első díjat.

Szücs János.

Felelet. Czukorrépa sor- és növénytavolsága című kérdésre.

Czukorgyáraink rendszerint 14" sor és 8" növénytavolságra vetik a répát, mert azt tapasztalták, hogy így legnagyobb czukorhozamot ad, azonban ezen szabály alól is vannak kivételek p. o. szárazabb s lazább talajon esetleg kisebb sortávolság lesz ajánlatos, hogy a répa a föld felszínét gyorsabban s tökéletesebben beárnyékolhassa s ezzel a talaj kiszáradását meggátolja. Viszont buja nyirkosabb minőségű agyagos talajon esetleg 16" sortávolság indokolt, mert ebben oly

gazdagon fejlődik a répa, hogy ha kisebb sortávolságot vennénk a 3-ik s 4-ik kapálást alig tudnánk megadni pl. Pozsony megyében Felsőszeliben, hol szeszgyártásra használják fel a czukorrépat, 30 évi tapasztalat alapján ezen sor is kb 10" növénytavolságot találtak a legmegfelelőbbnek. Földjük fekete humuszdus agyagos talaj, viszont Diószegen hol kötöttebb inkább sárgás agyagtalaj van, 14" sor s 8" növénytavolságot fogadták el mint a legmegfelelőbbet. Legjobb lesz általában ez évben a diószegi szokást elfogadni és emellett egy-egy holdon összehasonlító kísérletet tenni 16 és 12" sor és 8—10—12" növénytavolsággal s a melyik a legnagyobb termést fogja kérdező talaján adni azt tessék a jövőben az egész répa termelésnél akceptálni. Kérdezőnél ugyanis nem a czukormennyiség, hanem a répa suly az irányadó, mert eladja répáját, tehát arra kell törekednie, hogy minél több répát termeljen holdanként.

F. Z.

Felelet. Uj krumpli februárban, című kérdésre.

Lehet szabad földben is uj krumplit termesztetni oly módon, hogy a termés februárban élvezhető. E célra nem kell semmi különleges válfajtát vetni, mert alkalmas erre minden fajta, de talán mégis legjobb a rózsakrumpli. Vetésre előző évi, egészséges, lehetőleg jól fejlett burgonyákat kell választani s vigyázni kell arra, hogy azok lehetőleg ne csirázzanak ki. A vetés ideje ugyanis július eleje. A vetés módja és ápolása semmiben sem tér el a rendestől. A burgonya így természetesen később fejlődik s csak késő ősszel kezd virágozni s néha meg is éri a korai fagyot. Ekkor már gumók is vannak alatta, de azt nem szedjük ki csak februárban. Hogy azonban télire meg ne fagyjanak, be kell takarni vastagon földdel vagy szalmával. A februárban kiszedett gumók frissek, kellemes ízűek s víz dolgában azonosak a tavaszi újburgonyával, habár ezt külsejükkel épen nem árulják el, de a gumók az új burgonya jellemző sajátságait nem viselik magukon s az ó burgonyától alig különböztethetők meg. Részben ezért, részben pedig mert ily módon kezelve a burgonya gyengén fizet, nagyban nem igen volna érdemes vele foglalkozni, a házi szükséglet fedezésére azonban érdemes vele kísérletet tenni.

Balogh Bálint.

Felelet. Mily gyümölcsfa tenyészik a vörösfagyagon című kérdése.

Minden talajban az a gyümölcsfa diszlik legjobban, a mely ugyanolyan vagy silányabb talaju faiskolában nevelkedett, tehát első föltétel, hogy olyan gyümölcsfákat ültessen, mely agyagos talaju faiskolából került ki, mert ha pl. valamely televény talajban nevelkedett fát ültet agyagtalajba, az csak sinylődni fog. Legczélszerűbb ugyanabban a talajban magról vadonczokat nevelni s azokat nemesíteni. Ezek a fák azután minden tekintetben kifogástalanok lesznek. De ez az eljárás soká tart. Tekintettel arra, hogy a talaj alatt szikla van, czélszerűbb törpe fákat ültetni, a magasderekűak közül pedig csak azokat melyeknek gyökérzete nem hatol mélyen a talajba. Ilyen pl. a ringló, a ringlóra nemesített barack, a sajmegegyre oltott meggy vagy cseresnye, a szilva stb. Az agyag talajban is majdnem minden gyümölcs faj tenyészik, leginkább odaváló a szilva, az alma, a meggy (sajmeggy alanyon) egres és ribizke. Mivel a fekvés védett, érdemes volna az őszi barack termelést is megkísérelni, de legczélszerűbb volna a fát nemes gyümölcsű magról ugyanott nevelni. A körte félek az agyagos talajban leg-

EREDETI AMERIKAI

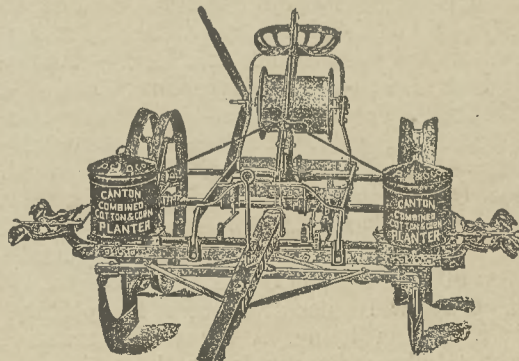
„SENIOR” tengeriültetőgép-pel (automatikus négyzet-ültető készülékkel).

ültetett kukorica a múlt évi kedvezőtlen időjárás, hideg tavasz és hónapokig tartó nyári szárazság kétszer akkora termést adott holdanként, mint a régi módszer daczára is szerint megmunkált.

„Minden gazda nagyobb terméseredményt biztosíthat magának.”

Felvilágosítás és árajánlattal szivesen szolgálunk.

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY OF AMERICA, Bpest, V., Váci-ut 98.

hamarabb elpusztulnak. Az agyagos talajt egy kevés homok hozzá adásával nagyon könnyen meglehet javítani. *Balogh Bálint.*

Kifogyott lappéldányok.

Előfizetőinknek szíves figyelmeztetésül, hogy az 1911. évi lapszámainkból a 9., 10., 12., 13., 19., 21., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 40., 41. és 47-ik példányok teljesen elfogytak és felszólamlások ezek megküldése iránt tekintetbe nem vehető.

HIREK.

Az O. M. G. E. vidéki gazdasági előadásai. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület az illető vármegyei gazdasági egyesületekkel karöltve, a földmivvelésügyi kormány támogatásával február 24-én Léván, márczius 3-án Veszprémben és márczius 16-án Aradon a tanulmányi gazdák számára gazdasági előadásokat rendez. Az előadók: Ujhelyi Imre, Rácz Imre, Bánvárt Sándor, ifjabb Sporzon Pál, Berger K. Lajos, Barna Balázs, Kovácsy Béla, Czákó Béla, Lovassy Sándor, Ferenczy Ferencz, Fáber Sándor, Kerpely Kálmán, Rácz Mihály, Besskó József és Ormándy János gazdasági akadémiai tanárok lesznek.

A gazdák III. számtartási tanfolyama. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület üzemi bizottsága által rendezett II. számtartási tanfolyamot a minap fejezték be. Bolla Mihály zárta be a tanfolyamot, mely alkalommal Somsich Géza gróf, Szilárd Ferencz dr., Ormándy János és Károlyi Mihály gróf intéztek buzdító szavakat az egybegyűlt közönséghez. A III. számtartási tanfolyamot február 28-tól márczius 3-ig terjedő időben tartják meg. Jelentkezni már most kell (IX., Köztelek-utca 8.) a 30 korona tandíj egyidejű beküldésével.

A Hangya 1911-iki üzletéve. A mérleg szerint a Hangya alaptőkéje ma 1,953,600 korona. A tartalékalap a folyó évi dotációval 250.000 koronára emelkedett. A tisztviselők nyugdíjintézetének vagyona 439.430 korona 62 fillér. A tiszta felesleg 167.483 korona 33 fillért tesz ki. Az elmúlt évben a kötelékéhez tartozó szövetkezeteknek 24 millió korona értékű árut adott el. A szövetkezetek száma elérte az 1091-et. A Hangya árukészletének értéke december 31-én 2,573.733 korona 98 fillér volt. A Hangya ingatlainak értéke 1,571.918 korona 68 fillér, a különböző felszerelések és gépek 375.053 korona 24 fillér értéket képviselnek a mérlegben, a melyből eddig 247.140 korona 05 fillér leírás történt. Ellenőrzési költségekre 230.205 korona 10 fillért, propagandára 20.390 korona 87 fillért költött. A bruttó áruhaszon 1,272.137 korona 85 fillér volt, a mi az áruforgalomnak alig 5%-át teszi ki és ezidőszereint — az igazgatóság jelentése szerint — három vidéki raktára van. A budapesti fogyasztóközönséghez 300.000 korona értékű közvetlen a termelőktől származó élelmiszert juttatott a budapesti „Háztartás” szövetkezet útján. A fogyasztási szövetkezetek szokásos évi kongresszusa a múlt évben elmaradt, ezt azonban pótolták az ország 18 góczpontjában rendezett kerületi szövetkezeti értekezletek. Rendes évi közgyűlést márczius hó folyamán fogja megtartani, míg a kongresszust október havában.

A dohánytermesztés válsága. A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” folytatta a dohánytermesztés válságos helyzetének felderítése céljából megindított országos mozgalmat. Legutóbb Miskolcra, majd Czeglédén rendezett országgrészi értekezletet a Heves-, Abauj-torna-, Zemplén-, Gömörkishont-, Borsod-, Bácsbodrog-, Torontál-, Pest- és Jásznagykunszolgalmegyei, valamint a Kecskeméti Gazdasági Egyesület dohánytermelőinek bevonásával. Miklós Ödön elnök. Az elfogadott javaslat lényege a következő: „A közönséges leveleknél a válogatott osztályba sorozandó dohány beváltási ára 90 korona, az I. A) osztályé 80, az I. B) osztályé 70, a II. osztályé 55, a III. osztályé pedig 40 korona lenne. A muskotályleveleknél az I. osztály beváltási ára 120, a II. osztályé 88, a III. osztályé pedig 60 koronában állapíttassék meg. Valamennyi dohánynevelési kihányásnál a

beváltási ár 20 korona legyen. A dohányfüvvarpótlék métermázsánként 1 kilométerre 5 fillér. Oly esetben, midőn a termelési hely a községtől 20 kilométernél messzebb fekszik, ez a távolsági különbség is számításba véssék. A dohánytermelési engedély címén levonásba helyezett 4 korona töröltessék.” — A „Pestmegyei Gazdasági Egyesület” közreműködésével tartott czeglédi értekezlet elnöke Förster Aurél volt. Serfőző Géza az egyesület ügyvezető titkára olvasta fel a tárgyalás alapjául szolgáló határozati javaslatot. Többek felszólalása után oly értelmű határozatot hoztak, mely a válogatott dohány beváltási árát 100 koronában kéri megállapítani. Az I. B) osztályt szüntessék meg. A most idesorolt dohány beváltási ára 65 korona legyen. A II. osztályu dohányt 45 koronáért, a III. osztályut pedig 30 koronáért váltsák be. A kihányás ára 12, a tisztahulladéké pedig 4 korona legyen. Mint dohánybeváltási átlagár métermázsánként legalább 60 korona állapíttassék meg. Kívánja még az értekezlet a dohánykertészek alkalmazására nézve egyöntetű eljárás életbeléptetését, továbbá egy kertészgazdát képező iskola szervezését, valamint a talajvizsgálati és vetésforgási kényzsértöltést. A legközelebbi értekezletet folyó hónap 18-án Komáromban tartják és ezt követi márcziusban az O. M. G. E. és G. E. O. Sz. által rendezendő nagy központi tanácskozás.

Uj gazdaszövetség. A tót nemzetiségi párt vezetői elhatározták, hogy a magyar gazdaszövetség mintájára, tót gazdaszövetséget létesítsenek, mely már e hó 18-án, vasárnap, megtartja alakuló gyűlését Budapesten. A szövetség, mely különösen a felsőmagyarországi tót lakosság mezőgazdasági érdekeit akarja szolgálni, főképpen a kis- és középbirtokosokat vonja érdeklőre és épen ezért a részjegyek összegét mindössze 25 koronában állapította meg. A szövetség a felvidéken számos hitel- és fogyasztási szövetkezetet fog létesíteni.

Az E. G. E. kolozsmegyei osztályának gyűlése. Az osztály intézőbizottsága, Dózsa Endre alispán, sz. o. alelnök elnöklete alatt, népes havi gyűlést tartott február hó 8-án délelőtt Kolozsvárt. Miniszteri és hatósági átiratok felolvasása után megállapították az 1912. évi működési tervet, mely szerint a gazdakörökkel kisebb tanulmányi kirándulást terveznek a kolozsvári gazdasági akadémia gazdaságába s a Teke vidéki szász mezőgazdaság tanulmányozására. Az idei közgyűlést márczius hó 17-ikére tűzték ki. Küldöttséget szerveznek a gazdaszövetség idei siófoki országos értekezletére és Budapest megtekintésére; Kolozsmegye három vidékén tavaszi szántásversenyt, két helyen ló-kapa és vetőgép bemutatót rendeznek kigazdák részére; október e éjén járási termény-, gyümölcsbematot, vagy Kolozsvárt megyei gazdasági kiállítást, 2—3 vidéken a nyáron falusi szociális napot tartanak; továbbá államsegélyt kérnek a téli gazdasági előadások, falusi háziipari tanfolyamok tartására; a megyei gazdasági felügyelőséggel karöltve minden járásban tényszállatdíjazást s végül néhány kisebb jelentés tudomásulvétele után sorra került Bácsi Gyula választói ref. lelkész interpellációja, melyben aggályát fejezte ki, hogy a most létesített gazdasági felügyelőség, az erdélyrészi népsegítő akció bevonásával, megszüntetésével létesítették-e, s jól átgondolt beszédben szembeállította a jövőndő megyei gazdasági felügyelőség esetleg bürokratikus szervezetét és eljárását a falusi társadalmi szervezetekben ma már meggyökerezett székely kirendeltség intenzív néptanító, művelő s a falusi gazdasági termelésben részletekben segítőakció működésével — mely utóbbi ha hirtelen megszüntetnék — az eddig sok millió koronával s még nagyobb értékű szellemi erőfelfejtással létesített falusi intézmények egy új álammi hivatal alatt esetleg stagnálni fognak, esetleg meg is szűnnek. Többek hozzászólása után az elnöklő alispán megnyugtatta a felszólalót, hogy bár kívánatos a gazdasági közigazgatás széleskörű kifejlesztése, de tekintettel, hogy a jól dolgozó kirendeltség további működése a gazdaságilag elmaradt vidékeken még kívánatos: a falusi gazdátársadalom szervezésének teljes befejezéséig fenntartandónak vélik, ugy ebben az értelemben eljárni, átirattal fordulnak Kolozsvármegye törvényhatóságához.

„Szuperfoszfát nemzetgazdasági fontossága Magyarországon” című mű megírására az OMGE pályázatot hirdet. A legjobb

munkák a Műtrágyák Értékesítő Szövetkezete által felajánlott tiszteletdíjból egy 1000 koronás és egy 500 koronás pályadíjban részesülnek.

A magyar buza védelme. Évek óta támadják a magyar buzát, melyről igyekeznek kimutatni, hogy bizonyára degenerált, mert nem olyan jó, mint a milyen azelett volt. Ennek ellenkezőjét semmi sem bizonyítja jobban, mint az 1911-iki évjárat, midőn hat helyről kapott az Országos Kémiai Intézet az ország különböző vidékéről származó olyan buzát, a melynek a litersulya 840, sőt 850 grammot is meghaladta. Ez pedig hektoliterben 85 és 86 kilogrammos buzát jelent. Kosutány Tamás dr., a kémiai intézet igazgatója, tekintettel erre, fölkeri azokat a gazdaságokat, a melyekben 83, vagy azon felüli sulyos buza van raktáron, hogy abból küldjenek be 5—5 kilogrammot az Országos Kémia Intézetben díjtalan vizsgálatra és a Mezőgazdasági Múzeum buzatermében kiállításra.

Az Angol-magyar cukoripar részvénytársaság alakuló közgyűlését szombaton tartották az Angol-osztrák bank fióktelepének helyiségeiben. A társaság alaptőkéje öt millió koronát tesz és egyelőre Cservenkán (Bács-megye) létesít cukorgyárat, a melynek felépítéséhez nyomban hozzáfognak, hogy az üzemet az 1913. évi termelési időszakban fölvehessék. Megválasztották az igazgatóságba: dr. Landesberger Gyula, az Angol-osztrák bank főtanácsosa (elnök), báró Tornay Rezső (alelnök), Benies Mihály, Engel Pál, Fernbach Bálint, Fuchs Márk, Günther Alfréd, lovag dr. Haymerle Frigyes, Kahler Rezső, Kleissner Károly, dr. Lebach László, dr. Planer Miksa, Schwarz Hugó, báró Tornay Lajos; a felügyelő-bizottságba: Borovszky Ferencz, Boschan Henrik, Kemény Sándor, Kádár Gyula, Mittler Gyula, dr. Schneider Károly, dr. Ullmann Pál.

Az ófiai nemzetközi kiállítás elmarad. A szépen indult terv megbukott. Több érdekelt-ség frontot csinált a szervező-bizottság ellen, mert a kiállítók részére nem volt a kellő pénzügyi biztosítás nyújtva. A szervezők esetleg 1913-ban fogják megkísérelni a kiállítás tervét nyelbe ütni.

Védekezés az árvíz ellen. A földmivvelésügyi miniszter körrendeletben utasítja a törvényhatóságokat, hogy tekintettel a vízáradások idejének közeledésére, az árvíz elleni védekezés sikerének biztosítása céljából szükséges intézkedéseket idejekorán tegyék meg. A belügy-miniszter pedig ezzel kapcsolatban az élet- és vagyonbiztonság megóvása érdekében szükséges intézkedések megtételére utasította a törvényhatóságokat.

Uj takarmánynövény. Mármároszigról jelentik: A mármárosi hegyvidéki kirendeltség egy új takarmánynövény meghonosítására tesz kísérletet a Técső tulajdonát tevő külsőségeken. Az új növény Amerikából került hozzánk és nemcsak leveles takarmányt szolgáltat, de gumós gyökere is meglehetősen szapora. A gumó ötször annyi terményt ad, mint a burgonya. — Ugyancsak Mármároszigról jelentik, hogy Serényi Béla gróf földmivvelésügyi miniszter támogatásával megalakul Técsőn a rétművelő társulat. A társulat célja az okszerű gazdálkodásnak a kigazdák közötti terjesztése és a rétművelésnek kísérlet útján ismertetése. A társulatlak eddig husz tagja van.

Az O. M. G. E. szőlőműtrágyázási kísérletei. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elhatározta, hogy kiterjedten fog foglalkozni szőlőműtrágyázás kísérletekkel. A kismemelt kísérleti telepek sorában Tokajhegyalja, Badacsony, Aradhegyalja, Mór, Pécs, Villány, Nógrád, Bihar hegyvidékei, az alföldi homokos tájak sorából pedig Kecskemét, Szeged, Pest, Nyírség és a Hajduság bortermő vidékei szerepelnek első sorban. A kísérletek céljára egyelőre 15,000 korona értékű műtrágyát bocsátott az O. M. G. E. a kismemelt szőlőtulajdonosok rendelkezésére. A több évre tervezett kísérleteket az O. M. G. E. saját szakközzei által fogja ellenőrizni. A mutatóköz eredményt pedig annak idején a legszélesebb körben közzéteszik.

Gyümölcsészeti kurzusokat rendez a földmivvelésügyi kormány a tanítók részére Lőcsén, Orsházán és Keszthelyen, a lelkészek részére pedig Budapesten és Kolozsvárt. A tanfolyamra mindenütt tizenhat hallgatót vesznek föl s eltérően az előző évek szokásaitól, a résztvevőket tavasszal és ősszel is behívják. Tavasz-

szal az eddigénél rövidebb időre. Ősszel pedig azért, hogy az őszi kertészeti tennivalókat is megismerjék. Remélhetőleg a földművelésügyi kormány áldozatkészségének meglesz a kívánt eredménye. A tanítók és lelkészek a maguk működési körében terjeszteni fogják a gyümölcs-fatenyésztési ismereteket, melyre kertgazdaságunknak oly nagy szüksége van.

Gyümölcs- és zöldségtermelő telep. Makóról jelentik, hogy Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter tudvalevően kifejtette, hogy a városok élelmezési viszonyainak javítására czélszerűnek tartaná, ha a városokban kertgazdaságot és zöldségetelepét létesítenének. Ennek segítségével a város lakossága olcsóbban jutna oly termékekhez, melyet most tulfizetni kénytelen. A földművelésügyi miniszter Csanád vármegyéhez intézett leiratában megmutatta, hogy a kertgazdaság létesítése és támogatása nem pusztá szó volt. A Makón, Hervay István alispán által létesített gyümölcs- és zöldségtermelő telep céljára évi 1500 korona államsegélyt engedelmzett. A makói telep 16 katasztális hold.

Sok lesz a hernyó. Kecskemétről jelentik, hogy az ottani gyümölcstermő szőlőkben óriási mennyiségű hernyóra van kilátás és hogyha a kellő védekezést idejekorán nem kezdik meg, a gyümölcstermésnek vége lesz s a szezon idején a híres gyümölcs piac kongan fog az ürességtől. Anyi hernyóból, mint a mennyi az ősszel mutatkozott és a mennyi még most is látható, emberemlékezett óta nem volt. Azok, a kik ismerik a viszonyokat, úgy vélekednek, hogy ezuttal rendkívüli intézkedésekre lesz szükség, mert máskülönben a hernyóirtásra vonatkozó törvényt nem fogják végrehajtani. Immár arról is beszélnek, hogy az egyes hegyközségekben ellenőrzőbizottságot alakítsanak, a melyeknek az lesz a feladatuk, hogy az irtás teljesítését a lehető legteljesebb szigorúsággal kísérjék figyelemmel s a hanyagul eljáró szőlősgazdák ellen a följelentést megtegyék. Talán szükségtelen is megjegyezni, hogy a hernyók tömeges fölvonulása nemcsak Kecskemét vidékére, de ugyszólván az egész országra kiterjed és hogy a veszedelem az ország gyümölcstermését is fenyegeti. Ennek következménye hihetőleg az lesz, hogy a kormány ezuttal szigorubb intézkedéseket fog tenni s megmenti azt, a mi megmenthető lesz.

Két és fél millió korona az erdészetnek. A földművelésügyi miniszterium az ungvári főerdőhivatal részére a folyó évi költségvetésben két és fél millió koronát vett fel. Ezzel az összeggel többrendbeli beruházást eszközölnek, többek között Turja völgyében mintegy hatvan kilométer hosszú iparvasutat építenek. A beruházás ügyében e hó 20-án értekezlet lesz a földművelésügyi miniszteriumban, melyre az ungvári erdőhivatal vezetőségét berendelték.

Szesztermelés. A fogyasztási adó alá eső szesznek a magyar korona országai területén ez évi január havában volt termeléséről és forgalmáról a következő ideiglenes kimutatást közöljük: A hivatalos megállapítások szerint termeltek 130.959 hl-t, a mi az előző évi januári eredménynel szemben 985 hl-rel több. Elszállítás: A fogyasztási adó lefizetése mellett szeszfőzőkből, szabadraktárakká nyilvánított szeszfinomítókból és szeszszabadraktárakból elszállítottak 70.468 (+ 10.423) hl. kontingenst és 7598 (- 3010) hl. exkontingenst, összesen 78.066 (+ 7413) hl-t; a fogyasztási adóval terhelten: a vámvonalon át való kivitelre 14 (+ 14) hl. kontingenst és 1475 (+ 1395) hl. exkontingenst, összesen 1489 (+ 1409) hl-t; másnemű adómentes felhasználásra 2571 (- 795) hl. kontingenst és 11.804 (+ 1679) hl. exkontingenst, összesen 14.375 (+ 884) hl-t.

Arankamentes lóheremag közvetítése. A „Nógrádmegyei Gazdasági Egyesület“ új arankamentesítő raktárt állított fel Balassagyarmaton. A raktár mindennemű vetőmag tisztítását elfogadja s egyuttal *állami ólomzáró*

lást is végeztet, Az ólomzárólast 10—25—50 kilogramm súlyú zsákokban eszközlik, főképp azért, hogy a kiszáradt kisebb mennyiségben is hozzájuthassanak az arankamentes lóheremagvakhoz.

Sortrágyázó vetőgépbemutató Hatvanban. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter anyagi támogatásával márczius hónap 24. és 25. napjain a hatvani uradalomban sortrágyázó vetőgépbemutatót és próbát rendez. A bemutatás alkalmával az országos növénytermelési kísérleti állomás vezetője előadást tart a sortrágyázással eddig elért eredményekről, az egyesület műszaki bizottságának ezzel megbízott tagjai pedig magyarázattal szolgálnak a gépek szerkezetére nézve. A gépeket legkésőbb márczius 20-ig a bemutatás helyére kell vinni. A próbákon a gépek megérkezésük sorrendjében vesznek részt. A gyárosok megkeresésére záros határidőn belül válaszol a rendező-bizottság.

Érdekes tűzpróbát eszközölt a csász. kir. technikai főiskola múlt év nyarán Drezdán a cementszetőcserepeken. A dr. Gaspary-cég hosszanti hornyos „Lipsia“ tetőcserep mintáját is próbára tették. A cserepek a kísérletezéshez épített házacskákra nem a szokásos falécszekre, hanem szögvasakra lettek akasztva és alulról kb. 1000 Celziusfoknyi hőségnek kitéve, fölülről pedig többszörösen hideg vízzel befecskendezve kb. 1/2 órán át. Az eredmény fölülre kedvező és fényesen bizonyította be azt, hogy a szakszerűen előállított fedőcserep mennyire ellentálló. Az óriási hőség következtében a szögvasak meggörbültek és a cserepek is, mint előrelátható volt, a hidegvíz ráfecskenedése által részben megrepedtek, de egyetlenegy sem esett le. A hivatalos véleménynyilvánítás ennélfogva igen megnyugtatóan szól. Ezen esemény annál inkább figyelemreméltó, mivel eddig még építészeti szakkörökben is igen sokan kedvezőtlenül ítélték a cementszetőcserepekről. Megemlítjük, hogy a kísérletezéshez a cserepek sem kiválasztva, sem pedig külön előállítva nem lettek, hanem azokat a főiskola egyik megbízottja maga vitte el a raktárból. A cserepek a dr. Gaspary & Co., Marktádt, Leipzig melletti cég „Dreistern“-gépén készültek. Ezen cég nemcsak tetőcserepek, hanem a falazótégla-, ürtömb-, járdalap- és cementsárugyártáshoz szükséges összes gépeket, formákat és egyéb berendezéseket is készít. Az 84. számn és „Modern építőanyagok“ című brosürája, melyet bárkinek díjtalanul küld, a cementsárugyártás használatosságát és sokféleségét bőven tárgyalja. Minden érdeklődőnek figyelmébe ajánljuk.

Parcellázások jutányos és gyors keresztülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete“ üzletműködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e czélra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendeltetése kizár minden nyereszkeskedést, miért is maga parcellázási czélokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telek-könyvi és mérnöki) lebonyolítására és e czélra megbízottját a helyszínére kiküldi, a ki az összes teendőket ellátásáról a helyi kívánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási czélokra az intézet előnyös feltételű kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-u. 2. szám.) kívánatra minden felvilágosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az intézet nyereségrészesedést nem igényelvén, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, a hogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parcellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre, egy összegben megkapja a vételárát. 5. Egyetemes felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegeztetnek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adatnak. 3. Az egyik módozatu

kölcsön teljes készpénzzel fizettetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

APRÓK.

A gyümölcsök rovarrellenségeinek irtása cyánsav-gázzal. A kinek alkalmá volt több ízben megfigyelni és vizsgálni az Amerikából s főleg Californiából importált, igézően teteszetős gyümölcsöket, almákat és körtéket, bizonyára feltűnhetett az, hogy azok közt férges soha egy sem található. Ennek a jelenségnek pedig igen egyszerű a magyarázata. Ott tudják a módját, hogyan kell a fák különleges kezelésével a termést minden féreg- és rovar-ellenségétől megóvni. Ezt az eljárást egy W. Coquillet nevű pomologus professzor találta és eszelte ki és a következőkből áll: magas fenyőrudakból háromlábás gula-alaku állványt csinálnak a kezelendő fa fölé, majd erre ponyvákat borítanak és az így készült sátor alá cyan-gáz fejlesztővel cyánsav-gázt bocsátanak. Ezt a gázt pedig úgy nyerik, hogy a káli-cyanurt kénsavval kezelik, a mi közben gáz fejlődik, a mely oly mérgező hatású, hogy a fán elősködő minden férget és rovar megöl. A gázt addig engedik hatni a fára, a mig annak gyenge hajtásai és levelei sárgulni nem kezdenek. Ekkor az eljárást abbahagyják, mert ezután már a fának is megártana. Az eljáráshoz szükséges kellékeket, gázfejlesztőt stb. a los-angelesi kertészeti társulat bocsátja a gyümölcs-termelők rendelkezésére a kezelő személyzettel együtt, a miért az illetők bizonyos meghatározott olcsó díjat fizetnek. Négy ember 30—40 ily sátorral egy ügyes munkavezető felügyelete mellett 12 óra alatt 400—500 drb 10 láb magas fát képes meggözülni és egy-egy fa kezelése circa 10 fillérbe kerül. Az eljárás tehát igazán olcsó és a károsodástól megmenti a termelőt.

A kénsavas ammoniak, egy szürkésfehér só, mely a világítógáz (légszesz) gyártásánál mint melléktermény nyeretik és miután 20-6 % légenyt tartalmaz, mint nitrogéntrágya használható. Azonban ezen só lényege kissé lassabban működik, mint a salétrom nitrogén, mert az ammoniaknak a talajban előbb át kell alakulni salétrommá, hogy a növények tápanyag gyanánt felhasználhassák. Ezen átalakulás az uralkodó légköri nedvességviszonyok a talaj légjárósága és mérszartalma szerint különböző idő alatt lassabban vagy gyorsabban történik meg. A kénsavas ammoniaknál nem egy könnyen fordul elő, hogy lemosatik egy része a talaj alsóbb rétegeibe. Ezen műtrágyát 1—2 héttel a vetés előtt hintsük a talaj felületére és könnyű boronával keverjük össze a felső földréteggel. A kénsavas ammoniak tartósabban hat mint a chilisalétrom és a talaj cserepedésétől sem kell félni. Csapadékdus vidéken és áteresztő talajokon, valamint késői száraz tavasszal bíró tájakon ezen trágya előnyösebb a chilisalétromnál így a rétek, szőlők és gyümölcsösök s komlóskertek stb. trágyázásánál is. Egy hektárra répa és burgonyánál 150—200 kg. adandó, zab és árpanál 100—150 kg. őszi gabonánál összesen 50—70 kg-ot, kora tavasszal 100—150 kg-ot; kender és komlónál 100—150 kg, szőlőnél 150—200 kg; legelő és réteknél kora tavasszal 100—150 kg. adandó ezen műtrágyából.

Neveljünk kőrifát. A mindig nagyobb érdeklődés a skisport iránt folyton fokozza a kőrifá iránti keresletet, mert ezen fa az, mely e czélra kizárólag alkalmas s nálunk versenytárs nélkül áll. Mert a kőrifák hordképességét, rugalmasságát, keménységét és tömörségét egyik fánem sem éri el. A legjobb skifát azonban a szabadban nevelt kőrifák szolgáltatja, tehát nem az erdőben felnőtt fát keresik legjobban, hanem a fasorokban, kertekben nevelteket. Ennélfogva nem ajánlhatjuk eléggé az üres helyeket, kopasz hegyoldalakat, fanélküli ut és erdőszéleket végül oly helyeket, melyek tenyésztésének megfelelnek (mély rétegű, friss és laza talajok) kőrifával beültetni.

Trágya a zöldséges kertbe. Ha a talaj javítása a főczél pl. ujonnan telepített kerteknél, ha azok talaja nyers vagyis nehéz agyag vagy sovány homok, akkor az első és leghelyesebb trágyázás az istálló trágyázás. De ha a zöldséges kertek már régen miveltenek s évről évre természetes trágyával javítottak, akkor már meg van a humusban gazdag fekete talaj, mely azonban a szorgos művelés daczára is kis terméskei-

SALVATOR

kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás
vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. Természetes vasmentes savanyuvíz.

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

ad, akkor mész, káli, phosphorsav és salétrom műtrágyákkal kell a kertet gazdagabb hozamúvá tenni.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

S Z E S Z.

A szeszüzletben a forgalom kielégítő volt és dacára az élénk kínálatnak változatlan élénk volt és a szeszárak a legutóbbi zárlatjegyzés szerint zárulnak azonnali szállításra és kötésre.

Elkelt finomított szesz adózva nagyban 222.— 222.50 kor., míg ellenben másodkézből és vidéki finomítók olcsóbb árban tettek ajánlatokat februári szállításra.

Denaturált szesz változatlan és hordóval együtt kötésre 73 koronáig kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás 76 kor. flx árban és 1.75 —2 kor. jegyzésen alól volt ajánlva és több kötés létesült is.

Bpsten a kontingens nyersszesz ára 76.—77.—K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Table listing prices for various types of wine and spirits: Finomított szesz adózva, Finomított szesz adózatlan, Élesztőszesz adózva, Élesztőszesz adózatlan, Nyers szesz adózva, Denaturált szesz.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca, 1912. február 16-án. A székesfővárosi vásár-igazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.)

Felhozott a szokott községekbe 162 szekér réti széna, 14 szekér muhar, 15 szekér zsupszalma, 25 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — egyéb takarmány 29 szekér (luczerna és zabosbukkóny stb.), 400 zsák zecska.

A forgalom közepes.

Árak q-ként fillérben a következők:

Réti széna 920—1020, muhar 880—1040, zsupszalma 400—540, alomszalma 300—400, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabos-bukkóny 920—1080, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju 640—860 szalmaszecska —. Összes koccsiszám 245. Összes súly 294.000 kilogramm.

Napijelentés a gabonafőzsdéről.

1912. február hó 15-én.

A kínálat elég jó volt, de a kereslet változatlanul gyenge és a forgalomba került 7000 mm. végül 5 fillérrel olcsóbban kelt el. Más cikkekben a forgalom gyenge, az árak csendesebbek.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki 500 mm. 81 kg.-os 24.65

K, 300 mm. 81 kg.-os 24.60 K, 300 mm. 80 kg.-os 24.55 K, 300 mm. 80 kg.-os 24.55 K, 100 mm. 80 kg.-os 24.40 K, 3000 mm. 79 kg.-os 24.40 K.

Pestvidéki 100 mm. 81 kg.-os 24.40 K, 2000 mm. 80 kg.-os 24.30 K, 130 mm. 80 kg.-os 24.30 K.

Fejérmegyei 100 mm. 79 kg.-os 24.25 K.

Bácskai 100 mm. 76 kg.-os 23.50 K.

Rozs. 400 mm. 20.70 K, 400 mm. 20.70 K.

Az árak 100 kilogrammonként koronákban értendők.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Table showing forward prices for various grain types: Buza áprilisre, Buza májusra, Áprilisi rozs, Zab áprilisre, Tengeri 1912. májusra.

Készárú-tőzsde 1912. február hó 15-én.

Large table listing various grain types (Buza, Rozs, Árpa, Zab) and their prices in different regions and quantities. Includes sub-sections for 'Rozs elsőrendű', 'Köles', 'Zab', and 'Tengeri belöldi'.

L I S Z T.

A Lujza s a Király-malom részvénytársaság jegyzésel. Dara (gríz) —, 0. sz. királyliszt 34.60, 1. sz. lángliszt 33.80, 2. sz. lángliszt 33.20, 3. sz. szemlyliszt (kúlna) 32.60, 4. sz. szemlyliszt 31.80, 5. sz. kenyérliszt, feh. 31.20, 6. sz. kenyérliszt 30.20, 7. sz. kenyérliszt, közép 29.00, rozsliszt I. 29.00, rozsliszt II. 27.20, rozsliszt III. 22.40, korpa, finom 15.40, korpa, durva 15.40 K mm. Tengeriliszt —23—28, tengerikása —30—32 K kg.

liszt 30-20, 7. sz. kenyérliszt, közép 29-00, rozsliszt I. 29-00, rozsliszt II. 27-20, rozsliszt III. 22-40, korpa, finom 15-40, korpa, durva 15-40 K mm. Tengeriliszt —23—28, tengerikása —30—32 K kg.

Kimutatás

A hazai nyilvános áruraktárak és szövetségi gabonaraktárak gabona és élelményforgalmáról és készleteiről.

1912. febr. 3-tól 1912. febr. 10-ig.

Table showing public grain stocks and turnover. Includes sub-sections: I. Készlet és forgalom (with detailed list of grain types and regions like Barcs, Berettyóújfalva, etc.), II. Az 1912. február hó 10-én megállapított készletek részletezése (with sub-sections A) Nyilvános áruraktárak and B) Szövetségi gabonaraktárak).

Advertisement for agricultural products: 20 évre nyerünk takarmányt I sertés részére, ha 80 négyzetéves területű földön 800 gyökérdugványt ültetünk a kankászsi Comfrey-takarmánynövényből.

Advertisement for 'Lóven Apotheke Dresden 116.' regarding horse health and medicine.

Advertisement for 'Urilak' (bathhouse) located 14 miles from Békéscsaba.

Advertisement for 'Magburgonya eladó,' featuring Professor Woltmann's potato variety.

Large advertisement for 'Erdészeti magvak, facsemetek' (forestry seeds) by Faragó Béla, Zalaegerszeg.

Advertisement for 'Eladó 2 cseplőgarnitúra' and 'Gutman Mór' products.

Advertisement for 'A szőlő trágázása' (grape cultivation) by Oratódy Lajos.

Tolnamegyében mintegy 1400 m. hold elsőrendű szántóföld, **Biharmegyében** 560 m. hold többnyire szántóföld, **Csepel-szigeten** mintegy 190 magyarhold birtok egy tagban avagy kisebb-nagyobb részletekben **eladó.**

Gömörme gyében egy 1300 holdas szép nemesi birtok, melynek fele fiatal tölgyes erdő nagy kastélyllyal, valamint **Veszprém-megyében** 1200 holdas szép birtok urilakkal kedvező feltételek mellett **eladó.**

Dunántuli megyékben több kisebb-nagyobb birtok **eladó.**

Keresünk több kisebb-nagyobb birtokot vételre és **haszonbérletre.**

Felsőmagyarországon megbízásunk van **eladni** egy nagy kiterjedésű erdőbirtokot, melyben mintegy 3000 holdnyi kitűnő szántóföld van. Az erdő külön is megvehető, nagyobb része szántófölddé átalakítható.

Ajánljuk a közeli idényre a **legkitűnőbb quedlinburgi répamagokat** és pedig **vauriac, oberndorfi, ecken-dorfi, olajbogyó sárga, Mamuth vörös** takarmányrépamagot. **Arankamentes** eredeti stájer **lóherét és luczernát a legnemesebb** fajokat a legnagyobb gondtal tisztítva és kiválóan **csiraképeseket.**

Szállítunk mindennemű **gazdasági gépeket, motorokat, gazdasági felszereléseket, olajat, zsiradékot, műtrágyát, raifiaháncsot, kékkövet, zsákok, ponyvát.**

Birtokra törlesztéses **jelzálogkölcst** s **mezőgazdasági hitelt** nyújtunk előnyös feltételek mellett.

A „Nemzeti Pénzváltó r. t. Parcellázó osztálya“ BUDAPEST, V., GIZELLA-TÉR 1. ♦♦ (HAAS-PALOTA.) ♦♦

HERKULES IDOMVASABLAK

Sodronyüveges istállóablak.

Mindennemű kertészeti és gazdasági építkezésekről szakzerű költségvetésekkel készséggel szolgálunk. Mindennemű vasszerkezeti munkálatokat elvállal és elkészít:

FARKAS ÉS TÁRSA
vasszerkezeti gyára

BUDAPEST, VI., LEHEL-U. 8.

Telefon 82-70. — Kérjen ingyen árjegyzéket.

HERKULES IDOMVASABLAK

akác, gledicsia

Beszterczei szilva,
kajszin-baraczk.

oított gyümölcsfát, vadonczot,
akác és gledicsiát 100.000 számmra
képes küldeni.

*Unghváry László faiskolája
Eregled.*

Eredeti Hanna vetőárpat

a párisi kiállításon „Grand Prix“-vel
kitüntetve, megvételre ajánlja **Kubicek
Ferenc** földbirtokos, **Cellechovitz**, Pross-
nitz mellett **Morvaországban,**

Tűzálló kaszák minden nagyságban, kézi vaskazeták új és használt, 100 pár díszlőszerszám, mell- és kumet, ezüst- és aranydíszítésűek, mindentéle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lótakarók, régi és új esőköpenyek, halinaoszmák, zöld munkás-zubbonyok, mindenféle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyerges, régi és új fegyverek, kardok és puskák, másoló prések, gyeplőszárak, Candage-ok és mindenféle hasonló szerszámok olcsóbban, mint bárhol karhatók. **Wien, IX., Trödlerhalle 105.** Telefon 20745. — A küldemény utánvétellel eszközöztetik. — Nem alkalmas tárgy kicseréltetik. — Az államtisztviselőik szállítója. — Kérem ügyelni a 105. számmra.

Termeljünk többet!!

Ha kukoriczatermelésének jövedelmét tetemesen fokozni óhajtja, rendezkedjék be a kitűnően bevált, gépüzemű **amerikai rendszerre. Vesse kukoriczáját az**

„Avery Junior Planter“

preciziós négyzetültetővel, művelje az

„Avery Junior Weeder“

rugalmas fogu gyomirtó és porhanyító géppel s a fejlődés későbbi időszakában az

Avery Junior Cultivator

kapalógéppel.

Tetemes mag- és munkamegtakarítás, a kézierő teljes kiküszöbölése és fél költség mellett dupla termést fog elérni.

Fenti eszközök kizárólag cégünknel kaphatók.

Kérjen ismertető leírást.

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

Alcsuthi tengeri vetőmag eladó.

Bővebbet gróf Stubenberg József székellyhidi uradalma.

Erdélyi Kereskedelmi Társaság

Fodor és Társai megbízásokat elfogadnak **jármos ökrök, tinók,** sertések, juhok, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelősség mellett, gyorsan és jutányosan, direkt forrásból közvetítik. **Czím: Erdélyi Kereskedelmi Társ. Kolozsvár, Kossuth-Lajos-utca 37. sz. alatt.** **Telefon 311. Interurban**

A legkiválóbb fajta nemesített

gyümölcsfák

kaphatók

Hoffmann Ignác
Szeged

ujszegedi 50 kat. hold területen levő

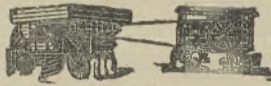
gyümölcsfaiskolájában.

Árjegyzék ingyen és bérmentve:

Diszkertkedvelők

kérjenek árjegyzéket az első magyar diszfenyő faiskolától. Tulajdonosa **Co-pony Ede Körmend.** 120 fajta tülevelűfák, lombfák, sorfák, diszcserezék kaphatók.

Minden kétséget kizáróan, a szerkezeti tökéletesség és gazdaságosság legmagasabb fokán álló benzínlokomobilok, cséplő-készletek, fekvőleges benzín és nyersolajmotorok, Diesel-motorok, szivógáztelepek, továbbá a hírneves szab. „Kinosem“ vetőgépek, erőhajtású morzsológák, lóherefejtő és minden egyéb gazdasági gépek legolcsóbb bevásárlási forrása.

Szücs Ödön

mezőgazdasági és ipari gép-kereskedelmi vállalatánál

BUDAPEST,

VI. k, Nagymező-utca 66. sz. Árjegyzékkel, prospektusokkal és költségelőirányzatokkal kívánatra ingyen szolgál

VALÓ-

di francia különlegeségek (gummi és halhólyag, ugyszintén ösz-szes női övszerek) F. Berguerand fils leghírnevebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhető

Polgár Sándornál
BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 50. Részletes képes árjegyzék ingyen.

Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágtott a „Gazdasági Lapok“ból

BIRTOKOK bérletre és eladásra

nagy számban vannak bejelentve **Poszvek Nándor** gazdasági szakirodájánál Szatmáron. Közvetítés a legszolidabb alapon.

Gyümölcsfacsemeték, sőtányfák, diszcserezék, tülevelűek, kerítésnövények, bogoygyümölcsűek stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK (elsőrendű áru) európai és amerikai sima es gyökeres vesszők. Oktató diszárjegyzék kívánatra ingyen. —

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

forduljon minden érdeklődő, ki sulyt fektet elsőrendű fajtílsza anyagra

Importált elsőrendű eredeti belgái ardenni fedezőmének és anyakanczák

állanak eladásra:

R. & S. MENZELES
WIEN,
III., Ditrichgasse 4

SORFÁK UTAK MELLÉ.

Kanadai és pyramis (jegenye) nyár 3 m.-nél magasabb. Egészséges, egyenes növény, kapható

Főherczegi erdőgondnokság,
Tököspuszta, u. p. Bellye (Baranya m.)

Steier vörös lóheremag,

eredeti vetés, magas fekvésű vidékről, viharálló, selyemmentes, származása bizonyítvánnyal igazoltatik, plombálva küldetik szét, 50 és 100 kg. mennyiségben, 2-20 koronával kilogrammonként, zsákkal együtt, míg a készlet tart. Graz déli-vasut állomásról. 500 kg.-os rendelésnél 2,10 korona, 1000 kg.-nál 2,05 korona. Tisztaóság, csiraképeség és származás garantáltatik. Minta kívánatra ingyen küldetik. **Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften in Steiermark** Graz, Franzensplatz 2.

„QUADRÁT” EGYETEMES TENGERI-MŰVELŐ.

Mint három vagy négy soros

es fészekvájó és kapológép

az egyedüli eszköz, mely a hazai viszonyok között, de különösen nehéz műveltetű talajokon, a négyzetes tengeri művelés pontos és olcsó keresztvitelére alkalmas. **SZA TADALOM** a világ összes agrikulturn államaiban bejelentve.

Megrendelhető:

Andrényi Károly és Fiai vasnagykereskedő cégénél,
NAGYVÁRADON.

Kívánatra prospektus bérmentve.

A Heller-féle „KING” gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az ecsetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonkívül:

PITTORE ÉS TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágu (szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER **BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.**

Kérjenek leírást.

Képviselek kerestetnek

Alágésövezést, nyíltesatornázást, töltésépítést, halastóépítést,

Bolgár-rendszerű konyhakertészet öntözési berendezését a legolcsóbb és legrövidebb idő alatt, tervszerinti kivitelét

elvállalja: **KOVÁCS ANDRÁS** végzett vízmester és okl. műkertész. Kulturmérnökségtől hosszabb gyakorlat-tal. Meg-

keresések **ALSÓELEFÁNT,** Nyitra megye czimzendők. : :

Zalaigriczei gazdaságomból nemesített mangolicza

(Lincolnshire-mangolicza) malaczkok 3 hónapos korban, orbáncz és sertésvész ellen beoltva kaphatók, kan 160 korona, emse 130 korona árban s az emsék 14 csecsbimbóval. Eladó lesz továbbá f. évi április hóban, számtellettiség okából, 12 darab lincolnshirei kannal felbugatott mangolicza kocca, vemhességért szavatolva, darabonként 240 koronáért. Telivér lincolnshirei malaczkok már csak a legközelebbi ellésből lesznek rendelhetőek, kan 240 korona, emse 210 korona árban. **TAKÁCS JENŐ, Tapolca, Zala megye.**

Amerikából magtengeri

a leghírnevebb magtengeri nemesítéstől közvetlenül szállított eredeti lóogú első évi utántermése, gondosan kiválogatva, kapható 3 válfajban, nevezetesen: 1. „Yellow Dent Ear“ sárga lófogú. 2. „90 Dey Ear“ korai sárga lófogú és 3. „Boone County special Ear“ fehér lófogú. A múlt évi abnormis szárazság daczára is 1200 -ölnön termett: az 1. szám alatti fajtából 2244 kg., a 2. alattiból 1692 kg. és a 3. számából 1537 kg. csöves tengeri (hazai fajtából csak 1080 kg.) Márcziusi szállításra — kilogrammonként egy korona árban — míg a készlet tart, előjegyzéseket elfogad **Uradalmi-Intézőség, Pélpuszta, u. p. Városhidvég.**

Eladó Champlain tavaszi buzavetőmag

vevő zsákjaiban ab Szigetvár állomás, míg a készlet tart, métermázsánként 30 koronáért. Hektolitersuly 84 1/2 kg., idei termés kataszteri holdanként 1284 kg. Czím: **Dr. PERCZEL TIBOR** Bodorfa, u. p. Szigetvár.

16743/XI. 1. szám.

Versenytárgyalás.

A m. kir. földmívelésügyi miniszterium a folyó év tavaszi füzdugvány-szükségleteinek részben való fedezésére keres megvételre:

3.000.000 különböző fajtájú füzdugványt.

A füzdugványoknak 30 cm. hosszúknak és vas' agabb végüknél 5—7 cm. széleseeknek kell lenniök.

Arajánlatok folyó évi február hó 27-ig a m. kir. kertészeti tanintézet igazgatóságához (Budapest, Ménesi-ut 45. sz.) nyújtandók be, különböző fajtájú 10 drb mintának egyidejű beküldése mellett.

Csakis az illető által termelt és telepén készletben levő dugványokból fogadok el ajánlatot.

Az árak 1000 darabonként lesznek megállapítandók, az árba beleszámítva a csomagolást és vasúthoz szállítás költségeit is.

A dugványok gondosan csomagolandók és az innen adandó czimekre annak idején elküldendők. Az elküldésnek folyó évi márczius hó 20-ig okveilen meg kell történnie. E tekintelben az ajánlattevőnek köteleznie kell magát a beküldendő ajánlatban.

Elszáradva érkezett vagy fagykárt szenvedett dugványok a vasuti állomáson át nem fognak vétetni, hanem a feladó rendelkezésére fognak bocsátatni.

Budapest, 1912. február 8.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépüzletében

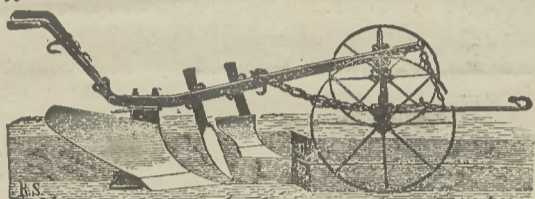
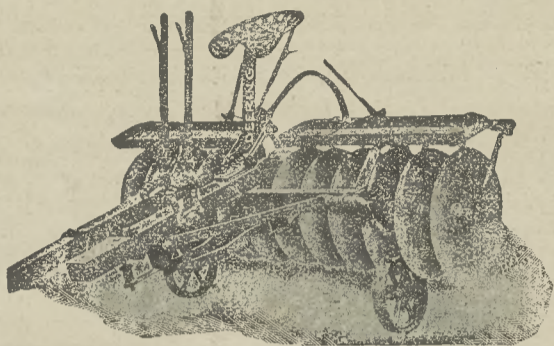
Budapest, V., Váci-körút 52. sz.

nagy választékban és előnyös árakon
kaphatók: lényeges javításokkal ellátott

Deering-féle
eredeti amerikai
aratógépek,
gyűjtőgépek,
fükaszaló-
gépek és

tárcsás-
boronák

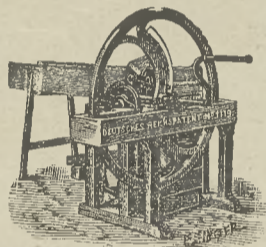
legkitünőbb
minőségben,
továbbá a valódi
„Sack“-féle

Valódi SACK-féle aczéleke.

nemkülönben legkitünőbb **szecs-
kavágó- és répavágógépek**,
eredeti amerikai „Ohio“ **kukori-
cza szártépőgépek** (Schredder),
**Kayser-féle gabona-centrifu-
gák**, „Apollo“ **meszelő- és
permetezőgépek**, **szalmakö-
télfonó gépek** és mindenféle egyéb
legelsőrendű gépek és eszközök.

ekék, **vetőgé-
pek, grubberek,
boronák**, valamint
kitünő **szőlőmive-
lési eszközök**,
ugyszintén javított
eredeti „**Westfa-
lia**“ **műtrágya-
szórógépek**,

MUSCAT OTTONEL

Gyökeres (2 éves) minőségben 500,000 darab.
Sima minőségben 2.000,000 darab van eladó.

Gyökeres (2 éves) rendkívül erős példányok 1000-ként 60 kor-
Dugványról lett szaporítva. — Sima (szokvány minőségű, betegségtől
mentes, 55 cm. hosszú) 1000-ként 12 kor.

Gyökeresből 100, simából pedig 500 darabnál kevesebbet nem adok el.
10—25—50—100,000 darab vételénél megfelelő engedményt adok.

A **Muscat Ottonel** egészséges, buja növésű, bőszerű, virágzaskor ritkán rug és csak nagyon
esős időben rothad; e mellett korai faj, úgy, hogy szeptember 20—25-én szüretelve, a kloster-
neuburgi mustmérőn 23, de sokszor 24—26% cukrot is mutat. A szőlő zamata felséges, ugy-
annyira, hogy e részben egész bátorsággal minden más muskotály fölé helyezendő. Csemegé-
nek — mert fejedelmi illata van — rendkívül alkalmas. Mi Wienben 80 fillér, de sokszor
1 koronáért is el tudtuk adni kilóját. Rendkívül édessége és zamata folytán silány mustok,
illetve borok feljavítására ennél alkalmasabb anyagot eddig a szőlészet nem mutatott fel; épen
ezért a 2 éves gyökeres vesszők olyan mult évi vagy 2—3 éves telepítés pótlására, mely
20—30% vagy még ennél is nagyobb hiányt mutat, rendkívül alkalmas, mert vele termésün-
ket, illetve borunkat még egyszer olyan értékűvé tesszük.

Fenti fajnál a híres **piros Delaware** legalább is 50%-kal csekélyebb értékű. Az **Ottonelből**
nalam ma már 80 katasztrális hold áll művelés alatt és borát mint félaszt ez évben waggon-
számra is eladtam és el tudom adni minőség szerint 80—100 koronáért, kismennyben pedig minő-
ség szerint 120—150 koronáért. Eme faj sima vesszejét ojtványtelepek 25—50,000 számra rendelik.

Gzim: **Unghváry László** szőlő- és borgazdasága,
Czegléd.

680 kilogramm tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy
közönséges dobkosárral el lett csépelve, szab. betétsines
géppel szakértő bizottság előtt utáncsépeltettünk.

**Pénzt, időt és munkát takarítanak meg a
STERN-féle szab. dobkosár-betétléczczel.**

Kérdézősködésre ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást:

Bárdos és Brachfeld BUDAPEST, VI.,
Gyár-utca 5. sz.

25 lóerős benzinmagánjáró 4 vasu ekével nehéz magyar talajban.

A szántási üzemeltetés holdanként a minimumra redukálódik.
Biztos üzem! Szén- és vízfűtőrendszer feleslegessé vált.

Referenciákkal és ajánlattal szívesen szolgál:

INTERNATIONAL HARVESTER COMP. OF AMERICA

BUDAPEST, V. KER., VÁCZI-UT 98. SZÁM.

Az I. H. C. amerikai
BENZIN
MAGÁNJÁRÓ
(TRACTOR)

a legolcsóbb szántógép,
mely 20, 25 és 45 tény-
leges lóerőben készül.
20 HP tractor 3—4 vasu
25 HP tractor 4—5 vasu
45 HP tractor 7—8 vasu

amerikai ekével

a legideálisabb szántógép.

Számos garnitúra már két
év óta működik Magyar-
országon és mindenhol
kitűnően bevált. Benzin-
magánjárónk a legal-
kalkalmasabb gép szán-
tásra, cséplésre és nehéz
terhek vontatására.

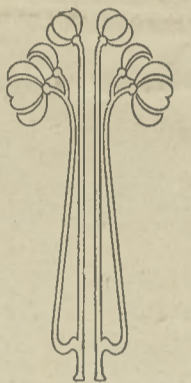
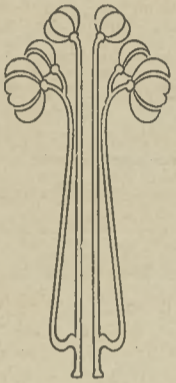
Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Gazdasági lótakarók Kartellen kívül.

Távirat: **NAGEL ADOLF** Budapest, V., Arany János-utca 10. Telefon: **35-92.**
NAGELA.

Szőlőoltványtelep r.-t. Gyöngyös

ajánl:

Gyökeres I. oszt. fásoltványt
Gyökeres I. „ zöldoltványt
Sima I. „ „
Gyökeres szépséghibás fásoltványt

Gyökeres I. oszt. riparia portalis vesszőt

Sima	I.	„	„	„	„
Gyökeres II.	„	„	„	„	„
Sima	II.	„	„	„	„

Gyökeres európai nemes vesszőt

Sima „ „ „

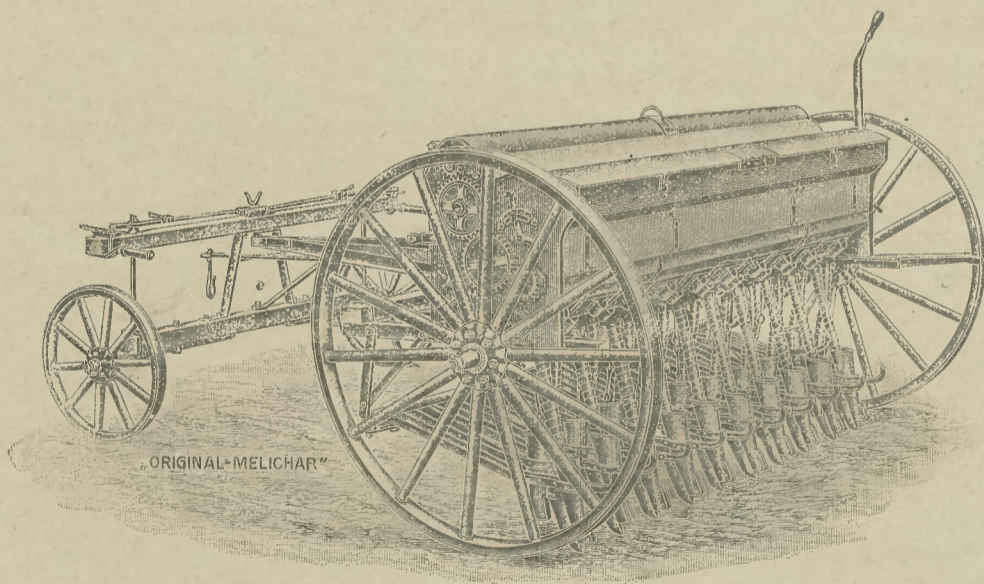
Legolesőbban, legjobb fajokban.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.

SZŐLŐOLTVÁNYTELEP R.-T., GYÖNGYÖS.

A legegyszerűbb, legtökéletesebb és legmegbízhatóbb **sortrágyázásra** berendezett egyetemes vetőgép az

eredeti Melichar gyártmányu „IMPERATOR“

mely egy és ugyan-
azon vetőcsoroszlyán
átveti a magot és mű-
trágyát. Az **IMPE-
RATOR** vetőszerke-
zete azonos **a világ-
== hirü ==**
UNICUM DRILL
vetőszerkezetével,
mely minden mag-
féléseget tetszés sze-
rinti mennyiségben a
legideálisabb elosz-
tással vet el és az
IMPERATOR mű-
trágyaszóró ké-

szüléke bármely
műtrágyaféleséget
még csomós állapot-
ban és nyirkos idő-
járás mellett is kifo-
gástalan egyenletes-
séggel hint el. Az
IMPERATOR-nál a
csövek eldugulása és
ebből kifolyólag hi-
bás vetés nem fordul-
hat elő. A Melichar
név valamely vető-
gépen egyértelmű a
legmesszebb menő
.. garanciával. ..

Több mint 50.000 Melichar vetőgép áll használatban.

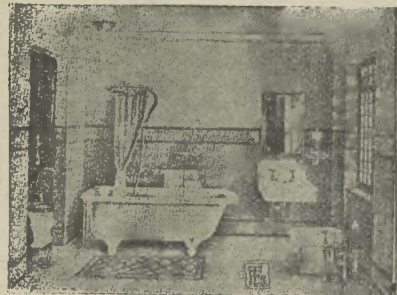
Ne vegyen gyarló utánzatot, mikor csaknem ugyanazon árért eredeti Melichar-féle vetőgépet kaphat!

MELICHAR FERENCZ vetőgép és műtrágyaszórókészülékek gyára

magyarországi vezérképviselte:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

TÓTH FERENCZ EGÉSZSÉGÜGYI BERENDEZÉSI VÁLLALAT

FŐÜZLET: **BUDAPEST**
VII., WESSELENYI-U. 56.
TELEFON 165-27.

FIÓK-ÜZLET: **SZATMÁRNÉMETI**
ÁRPÁD-UT 1.
TELEFON 3-57.

TERVEZ ÉS KÉSZIT:

Légszesz-, vízvezeték-, fűtés-, csatornázást, gazdasági berendezés, ónatató- és tejhűtő-készüléket, szennyvízderítő telepeket. +++++

Költségvetések és tervezések díjtalanul eszközöltetnek.

Sertés-eladások és vételtek

legjobban és legpontosabban eszközöztetnek, úgy sovány, mint hizott állapotban.

URL REZSŐ

sertésbizományosnál
Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.
(Polgári sertésde bérpalota.)
Telefon 97-05 interurbán. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtokon míg a készlet tart, az alábbi gazdasági vetőmagvak kerülnek, kizárólag gazdák részére eladásra:

Luczernamag, ólomzárolt	q-ként 128	kor. zsákkal együtt.
Kevert fűmag	100	"
Moharmag	23	"
Takarmányrépamag Vauriac	230	"
" Oberndorfi	250	" árbán, vevő zsákjaiban Mezőhegyes vasuti állomásra állítva. Az esedékes vételár előzetesen beküldendő.

Ménésbirtok igazgatósága, Mezőhegyes.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900.	Biztosítási alap:	Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával		1,981.360— K
Tartalékok		2,401.687'53 "
	Összesen:	4,383.047'53 K

Évi felesleg 1901-től 1910-ig 782.595,58 K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módozatok szerint. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfőlőslegből ugy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzlet főlőslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2 százalékos díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5 százalékos engedményben részesültek. Az 1907. 1908., 1909., valamint 1910. évi üzletfőlősleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy hogy 1910. év végén a tartalékok 2,401.687'53 koronára ragnak. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központ. Te etkezési Segélyező Társulat utján 100 K-tól 1000 K-ig terjedő temetési segélybiztosítások eszközöltenek félelmenként fizetendő tagdíjak ellenében. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társula köbelében minden községben önálló helyiosportok szervezhetők jótékonyozólu működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága. Bpest, VIII., Üllői-ut 1. sz.

Kwizda Ferencz János

az osztrák-magyar csász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati czikkeiben való szállítója, kerületi gyógyszerész Korneuburg-ban, Wien mellett.

KWIZDA-fé le Korneuburgi marhapor.

Étrendi szer lovak, szarvas-marhák és juhok részére.

50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

Egy doboz ára K 1.40, fél doboz 70 fillér.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten, VI., Király-utca 12. sz. VI., Andrássy-ut 26. sz.

A Hatvani Czukorgyár Részvénytársaság-nál eladó saját gazdaságaiban termett:

1200 métermázsa tavaszi buza (triticum durum) vetési czélokra kiválóan alkalmas, 100 kg.-ként 28 K árbán

Kwassitzi Hanna Pedigree-árpa első utántermés, 600 métermázsa 22 koronás árbán métermázsanként.

Amerikai csöves kukoricza, első utántermés, 500 métermázsa 115 napos cső és 400 métermázsa 90 napos cső 20 korona árbán 100 kg. csőért.

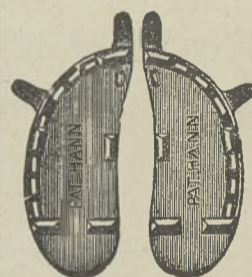
500 kg.-on aluli mennyiségek nem szállíthatnak.

Arak zsák nélkül, helyt Hatvan értetnek. Pénzküldemények és zsákok

Hatvani czukorgyárhoz, Hatvan intézendők.

Ökörpatkók

alkalmasak, tartósak és olcsók.

HANN' jeggyel ellátva.

Kérjen és figyeljen pontosan ezen jegyre, mert patkóink minden tekintetben utolérhetlenek!

Rendes csülökpatkók ökrök részére. Szabadalmazott lópatkók, első díjakkal kitüntetett patkók, igás és háttas lovak részére, szakférfiak által legmelegebben ajánlva. **Patko- és csülökszegek. Sróf- és rúdvasalások, vasalási eszközök és szerszámok.**

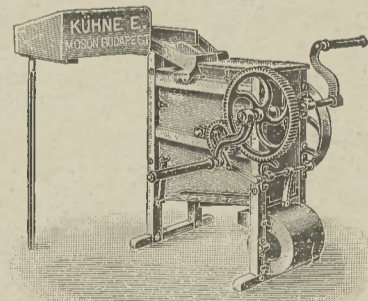
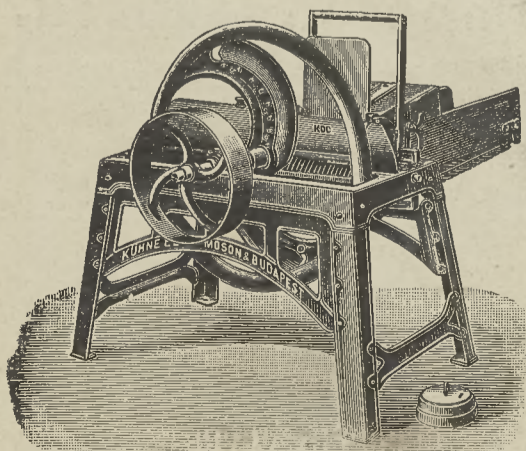
M. HANN'S SÖHNE
RAINFELD a/d. Gölsen N.-Ö.

Lyukfuró v. srófkészülékes hordódugólemezek cégnyomattal vagy anélkül, szállításra és beraktározásra szánt hordókhöz minden nagyságban és mennyiségben. *Minták és árjegyzékek ingyen!*

Modern takarmánykészítőgépeket

elismert elsőrendű kivitelben szállít

„KÜHNE” MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYAR R.-T. MOSONBAN.

Főraktár: BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRUT 57/a szám.
Fiókraktárak: Debreczen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

Tervekkel és költségvetéssel szívesen szolgálunk.

Motorhajtású takarmánykamraberendezések.

Újdonságok: Angol darológépek merőleges kövekkel. Erőhajtású kukoriczamorzsológépek. ELSŐRENDÜ BENZINMOTOROK.

Ha „FORHIN“-nal permetez,

I-SZOR kevesebb a gond,
II-SZOR kevesebb a munka,
III-SZOR kevesebb a munkabér!

mert a „FORHIN“ a sokszorta megjavított **BORDÓI KEVERÉK** kész állapotban!

Nagyon erősen tapad a nedves levélre. Bármily harmatnál permetezhet vele. Semmi üledeke nincs! Számtalan elismerő nyilatkozat!

Gyártjuk az eddig dr. Aschenbrandt szabadalmát képezett Rézkénport és bordói port is.

Kérjen ingyen és bérmentve leírást a **FORHIN**-GYÁRTÓL, BUDAPEST, IV., VÁCZI-UT 93. SZÁM.

A Mac LAREN

mely a mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen első díjat nyert legideálisabb magajáró gőzeke.

Egyszerű kezelés, elsőrendű anyag, szolid munka. Az eddigi tapasztalatok szerint napi teljesítőképessége 18—35 hold, szénfogyasztása 50—70 kg., üzemköltsége 5—7.50 kor. holdanként.

Vezérképviselet:

FLEISCHL SAMU cégnél, Budapest, V., Szabadság-tér 16. szám.

Nagyszámu vevők névsora az ország minden vidékéről megtudható fenti vezérképvisellettől, ki árajánlattal, felvilágosítással szívesen szolgál.

A M. Kir. Államvasutak Gépgyárában gyártott legujabb szerkezetű

gőzcséplőkészlet

aczelkeretű golyóscsapágyas cséplőgéppel és

10 légkörnyomásra berendezett lokomobillal.

Nagy munkateljesítmény. Olcsó üzem. Tartós szerkezet.

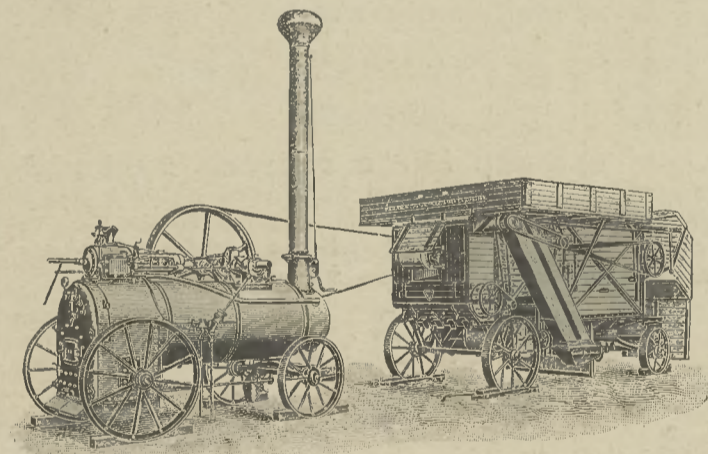
Legujabb rendszerű államgépgyári **benzinmotorok** karburátorral.

A Losonczy Mezőgazdasági Gépgyár részv.-társ. gyártmányai:

„Losonczy-Drill“ tolóhengeres, „Rekord-Drill“ meritókanalas rendszerű

és szab. „REKORD II“ vetőgépek.

Különleges **RÉPAVETŐGÉPEK.**

Rendkívül olcsó üzemű államgépgyári

szívógázlokomobilok.

Utimozdonyok, gőzekék, aratógépek, fűkaszálók, államgépgyári félstabil Compound gőzgépek.

Kalmár-féle gabonatisztító rosták.

Malomberendezések.

RESICZAI EKÉK, BORONÁK.

Baas-rendszerű **répakapák** stb.

Részletes árjegyzékkel és árajánlatokkal szívesen szolgál:

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, Budapest, Váci-körút 32.

